

Natuureffectonderzoek TB N50

Ramspol-Ens

Onderzoek naar effecten van de aanleg van het 2x2 tracédeel
N50 Ramspol-Ens op beschermde flora en fauna

Definitief

Rijkswaterstaat
Dienst IJsselmeergebied

Grontmij Nederland bv
Houten, 6 maart 2009

Verantwoording

Titel : Natuureffectonderzoek TB N50 Ramspol-Ens

Subtitel : Onderzoek naar effecten van de aanleg van het 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens op beschermde flora en fauna

Projectnummer : 221939

Referentienummer : 13/99071858/AT

Revisie : D6

Datum : 6 maart 2009

Auteur(s) : mr. A.H. Tuitert, ir. C.J. Jaspers

E-mail adres : Daniel.tuitert@grontmij.nl

Gecontroleerd door : drs. C.J. Jaspers

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : ir. M.J. van Dullemen

Paraaf goedgekeurd :

Contact : De Molen 48
3994 DB Houten
Postbus 119
3990 DC Houten
T +31 30 634 47 00
F +31 30 637 94 15
midwest@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding en doelstelling	5
1.2	Werkwijze.....	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Gebiedsbeschrijving.....	6
3	Beleid, wet en regelgeving voor natuur	7
3.1	Inleiding.....	7
3.2	Soortenbescherming: Flora- en faunawet.....	7
3.3	Natuurbeschermingswet 1998	8
3.3.1	Inleiding.....	8
3.3.2	Beschermingsformules	8
3.3.3	Beschermde soorten en habitats	10
3.4	Nationaal en provinciaal natuurbeleid.....	14
3.4.1	Ecologische Hoofdstructuur	14
3.4.2	Rode lijst	16
4	Beschermde soorten in het plangebied	17
4.1	Inleiding.....	17
4.2	Flora	17
4.3	Zoogdieren	17
4.4	Vogels	18
4.5	Amfibieën, reptielen en vissen	19
4.6	Ongewervelden	20
5	Effecten en toetsing aan beleid, wet- en regelgeving	21
5.1	Inleiding.....	21
5.2	Flora- en faunawet	21
5.2.1	Flora	21
5.2.2	Zoogdieren	22
5.2.3	Vogels binnen het plangebied.....	22
5.2.4	Amfibieën en reptielen en vissen	23
5.2.5	Ongewervelden	23
5.3	Effecten en toetsing Natuurbeschermingswet	23
5.4	Nationaal en provinciaal natuur beleid.....	29
6	Compenserende en mitigerende maatregelen	30
6.1	Inleiding.....	30
6.2	Mitigerende maatregelen	30
6.2.1	Dwingende mitigerende maatregelen	30
6.2.2	Mitigerende maatregelen in het kader van de zorgplicht.....	31
6.3	Compenserende maatregelen	31
7	Conclusies.....	33
7.1	Conclusies ten aanzien van de Flora- en faunawet.....	33
7.2	Conclusies ten aanzien van de Natuurbeschermingswet.....	34

8 Literatuur 36

Bijlage 1: Gegevens Natuurloket

Bijlage 2: Toelichting vogeltelgegevens

Bijlage 3: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden Ketelmeer en Vossemeer en Zwartemeer

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De N50 is de verbindingsweg tussen de A28 en de A50 bij Hattemerbroek en de A6 bij Emmeloord. Daarnaast dient deze weg als een belangrijke ontsluitingsweg voor met name de gemeenten Kampen en Noordoostpolder. Een groot deel van dit traject is inmiddels omgebouwd tot autoweg met ongelijkvloerse aansluitingen. Dit geldt echter nog niet voor het wegvak Ramspol-Ens. Behalve uit het oogpunt van verkeersveiligheid is de aanpassing van dit deel van de N50 noodzakelijk vanwege de slechte technische staat van de Ramspol brug. Deze brug is aan het eind van zijn technische levensduur.

Rijkswaterstaat heeft Grontmij gevraagd in het kader van het Tracébesluit (TB) N50 Ramspol-Ens voor het 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens de natuurwaarden van het gebied in kaart te brengen en deze te toetsen aan de natuurwetgeving.

Deze natuurtoets kan worden gebruikt als basis voor een eventuele vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet en een eventuele ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet.

1.2 Werkwijze

Tijdens het natuureffectonderzoek zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

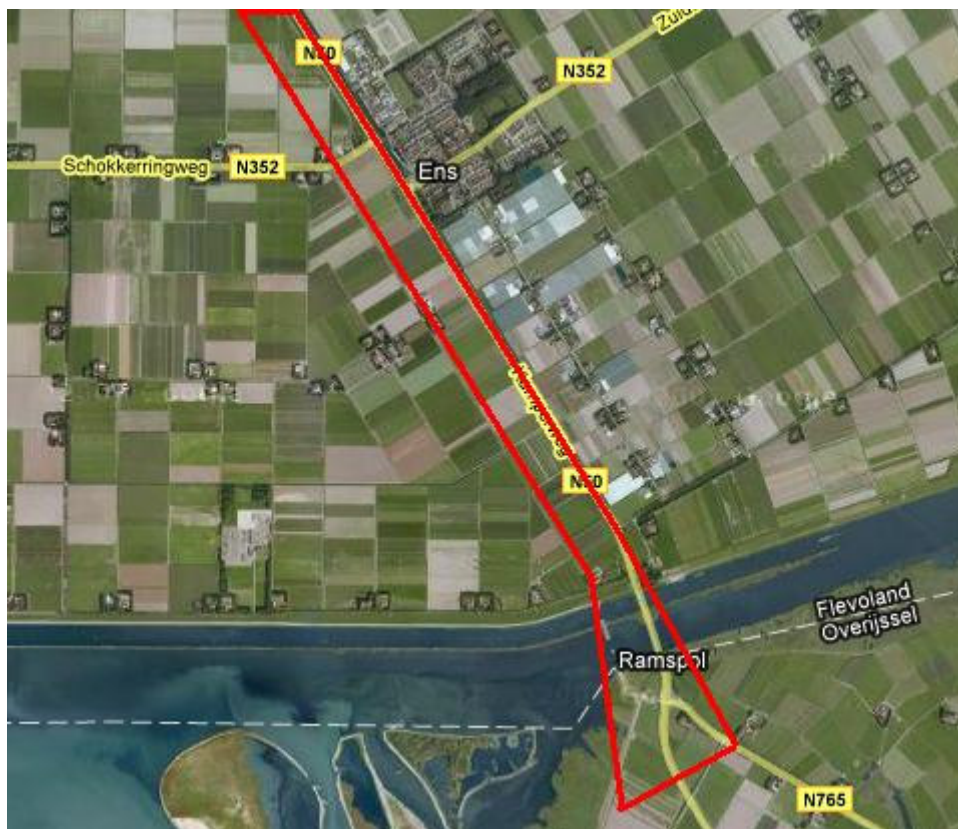
- Inventarisatie van beschikbare verspreidingsgegevens uit verschillende bronnen.
- Verschillende veldbezoeken naar het voorkomen van (geschikte habitats van) soorten.
- Beschrijving van het voorkomen van aanwezige beschermde soorten.
- Beschrijving van het voorkomen van speciale beschermingszones en hun kwalificerende en overige relevante soorten en habitats.
- Analyse van de effecten op beschermde soorten en gebieden en juridische toetsing.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de natuurlijke kenmerken van het plangebied. Vervolgens komt in hoofdstuk 3 de wet- en regelgeving voor natuur aan bod. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van de inventarisatie weergegeven. Deze resultaten worden in hoofdstuk 5 onderworpen aan een effectanalyse en een toetsing aan de vigerende beleid-, wet en regelgeving. In hoofdstuk 6 worden mitigerende maatregelen aangegeven die noodzakelijk c.q. gewenst zijn. Tot slot worden in hoofdstuk 7 de belangrijkste conclusies uit het onderzoek weergegeven.

2 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied bestaat uit verschillende landschapstypes. Het deel westelijk van de huidige N50 tussen Ens en de Ramspol is een typisch noordoostpolderlandschap, dat bestaat uit akkers, tulpenvelden en verspreid gelegen weilanden. De percelen worden veelal van elkaar gescheiden door smalle en rechte watergangen en greppels. Het gebied rond de Ramspolbrug bestaat uit het open water van het Zwartemeer en het Ketelmeer die door middel van de Ramsgeul met elkaar worden verbonden. Langs de randen van het water is een strook van riet-, wilgen moerasbegroeiing te vinden van enkele meters breed. Het zuidelijke deel van het tracé ligt op het Kampereiland en bestaat uit bestaande infrastructuur met daartussen enkele gras- en akkerbouwlanden.

Figuur 2.1 Luchtfoto van het onderzoeksgebied (rood omlijnd), waarbinnen het geplande tracé ligt.

3 **Beleid, wet en regelgeving voor natuur**

3.1 **Inleiding**

Beleid, wet- en regelgeving voor natuur worden gevormd door:

- Flora en Faunawet.
- Natuurbeschermingswet.
- Nota Ruimte/Provinciaal beleid.

De bepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn vanaf 1 november 2005 volledig geïmplementeerd in de Nederlandse rechtsorde. Natuurbeschermingswetgeving in Nederland valt uiteen in een soortbeschermingsdeel en een gebiedsbeschermingsdeel. Soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet. Deze wet ziet toe op de bescherming van inheemse soorten planten en dieren binnen en buiten natuurgebieden.

Gebiedsbeschermende wetgeving voorziet in de bescherming van aangewezen natuurgebieden en wordt geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet).

Het nationaal natuurbeleid is opgenomen in de Nota Ruimte en bevat aanvullend op de wetgeving het beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur en Rode lijstsoorten. Dit beleid is nader uitgewerkt in het provinciaal beleid.

3.2 **Soortenbescherming: Flora- en faunawet**

De Flora- en faunawet voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten, geldt krachtens art. 2 van de Flora- en faunawet de algemene zorgplicht voor álle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt een ieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet.

Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

De Flora- en faunawet maakt een verdeling van de te beschermen soorten in drie verschillende beschermingsregimes.

Voor algemeen beschermde soorten (ook wel tabel 1-soorten genoemd) geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.

Voor de iets zwaarder beschermde soorten (de tabel 2-soorten) geldt voor activiteiten die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik een vrijstelling, mits er gewerkt wordt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverlening van tabel 2-soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

De derde categorie zijn de strikt beschermde soorten (tabel 3-soorten). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat indien geen gebruik wordt gemaakt van een gedragscode altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. Voor bestendig beheer en gebruik behoeft indien gebruik wordt gemaakt van een gedragscode geen ontheffing te worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vogels ten slotte vormen een aparte categorie. Voor vogels zijn er nauwelijks ontheffingsgronden. Vogels worden vooral negatief geraakt in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Ontheffingen zijn beperkt mogelijk voor aantasting van vaste verblijfplaatsen, indien er sprake is van dwingende redenen en wordt voorzien in compenserende maatregelen.

3.3 Natuurbeschermingswet 1998

3.3.1 Inleiding

Sinds 1 februari 2009 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De nieuwe natuurbeschermingswet vormt het wettelijke kader voor de speciale beschermingszones van Natura 2000 (de Europese Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde (staats)natuurmonumenten.

Vanuit de Nb-wet geldt dat er zonder vergunning dan wel toestemming (van Gedeputeerde Staten) géén activiteiten, projecten en/of plannen in een aangewezen natuurgebied mogen plaatsvinden die een verstorend effect *kunnen hebben* op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen of de natuurlijke kenmerken van het betreffende gebied kunnen aantasten.

De bepalingen uit de Nb-wet hebben externe werking, wat betekent dat ook activiteiten buiten de grenzen van het aangewezen gebied die mogelijk negatieve effecten hebben op de natuurlijke kenmerken binnen het gebied vallen onder het beschermingsregime van de Nb-wet en moeten worden getoetst op eventuele negatieve effecten.

Ter hoogte van de Ramspolbrug doorkruist de N50 aan de ene zijde het Vogel- en Habitatrichtlijngebied Zwartemeer en aan de andere zijde het Vogelrichtlijngebied Ketelmeer en Vossemeer. Een aantasting met negatieve effecten voor deze Natura 2000 gebieden dient door middel van een habitattoets te worden onderzocht. Een habitattoets is het wettelijke instrument dat de Natuurbeschermingswet voorschrijft in gevallen waarin sprake zou kunnen zijn van de aantasting van een Natura 2000 gebied met negatieve gevolgen voor de natuurwaarden van het gebied.

3.3.2 Beschermingsformules

De toetsing conform de Natuurbeschermingswet 1998 betreft de significantie van de effecten op de kwalificerende soorten en habitats in het kader van de gunstige staat van instandhouding, al dan niet in combinatie met andere plannen en projecten.

De significantie van effecten wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen, zoals die zijn weergegeven in het concept aanwijzingsbesluit (zie de website van het Ministerie van LNV). De instandhoudingsdoelstellingen zijn weergegeven in bijlage 3 (conform stand van zaken februari 2009).

Naast de toetsing van effecten op kwalificerende soorten dient ook rekening gehouden te worden met de staat van instandhouding van de overige voor de Natura 2000 gebieden relevante, maar niet kwalificerende, soorten.

In kader 1 is weergegeven wat wordt verstaan onder *gunstige staat van instandhouding* conform de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (LNV, oktober 2005).

De 'staat van instandhouding' van een natuurlijke habitat wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- het natuurlijke verspreidingsgebied van de habitat en de oppervlakte van dat habitat binnen dat gebied stabiel zijn of toenemen, en
- de voor behoud op lange termijn nodige specifieke structuur en functies bestaan en in de afzienbare toekomst vermoedelijk zullen blijven bestaan, en
- de staat van instandhouding van de voor die habitat typische soorten gunstig is.

De 'staat van instandhouding' voor een soort wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven;
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden;
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Kader 1. Tekst en uitleg over het begrip "gunstige staat van instandhouding" uit Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998, LNV, oktober 2005

Over het begrip 'significantie' is de wetgever minder duidelijk (zie kader 2).

Wat als een „significant” gevolg moet worden aangemerkt, is geen kwestie van willekeur. Ten eerste wordt de term in de richtlijn als een objectief begrip gehanteerd (d.w.z. dat de term niet op zodanige wijze wordt gekwalificeerd dat hij op een arbitraire wijze kan worden geïnterpreteerd. Ten tweede is een consequente interpretatie van „significant” noodzakelijk om te garanderen dat „Natura 2000” als een coherent netwerk functioneert.

Aan het begrip „significant” moet een objectieve inhoud worden gegeven. Tegelijk moet de significantie van effecten worden vastgesteld in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukeurmerken van het beschermde gebied waarop een plan of project betrekking heeft, waarbij met name rekening moet worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied.

Kader 2. Tekst en uitleg over het begrip "significantie" uit het document Beheer van Natura 2000-gebieden. De bepalingen van artikel 6 van de Habitatrichtlijn (EG, 2000).

Het bovenstaande impliceert dat aan het begrip *significantie* door de toetsers op projectniveau invulling moet worden gegeven.

Voor de beoordeling van de significantie van effecten wordt in de voorliggende toets geen vooraf gedefinieerd beoordelingsstelsel gehanteerd, aangezien de significantie in belangrijke mate soort- en locatieafhankelijk is en een feitelijke wetenschappelijke basis voor het bepalen van strikte significantiegrenzen ontbreekt. De significantie wordt beoordeeld op basis van expert-judgement aan de hand vooraf bepaalde kwantitatieve en kwalitatieve beoordelingscriteria.

De effecten worden beoordeeld aan de hand van een combinatie van de volgende criteria:

- effectgevoeligheid;
- areaal/aantalsverlies (absoluut en relatief);
- kwaliteitverlies;
- duur van het effect;
- huidige staat van instandhouding;
- herstelmogelijkheden/uitwijkmogelijkheden.

Een belangrijke referentie voor de kwantitatieve beoordeling vormt het 1%-criterium, dat wordt gehanteerd voor de aanwijzing van Wetlands en voor Vogelrichtlijngebieden. De combinatie van deze kwantitatieve referentie met de kwalitatieve beoordelingscriteria leidt tot de uiteindelijke significantiebeoordeling. Zo is het mogelijk dat er bij een verstoring van minder dan 1% van de populatie in het Natura 2000 gebied toch een significant effect kan optreden indien de betreffende soort een negatieve populatietrend kent en er geen uitwijkmogelijkheden zijn.

Bij het bepalen of de activiteit (significante) gevolgen kan hebben, moet ook rekening worden gehouden met de zogenaamde *cumulatieve effecten*. Hiervan is sprake als naast het project of andere handeling in of rondom een Natura 2000-gebied andere projecten, handelingen en plannen plaatsvinden die in combinatie mogelijk schadelijk zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen. Onderscheid dient gemaakt te worden naar de verschillende stadia van projecten, handelingen of plannen, waarmee ook tijdens de beoordeling op verschillende wijze rekening dient te worden gehouden (Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998, LNV, oktober 2005, zie kader 3).

- *Voltooide plannen en projecten: hoewel reeds voltooide plannen en projecten niet direct hoeven te worden meegenomen, zijn er gevallen voorstelbaar waarbij dat wel moet, met name indien zij blijvende gevolgen voor het gebied hebben en er aanwijzingen bestaan voor een patroon van geleidelijke teloorgang van de natuurlijke kenmerken van het beschermde gebied.*
- *Goedgekeurde maar nog niet voltooide plannen en projecten: als deze zijn goedgekeurd, maar nog niet voltooid moeten deze volledig in de beoordeling worden meegenomen.*
- *Vorbereidingshandelingen: in principe behoren ook voorbereidingshandelingen voor een plan of project in de beoordeling te worden meegenomen. Hiervan kan worden afgeweken indien er alleen nog maar sprake is van voorbereidingshandelingen, waarbij de realisatie van het betrokken plan of project een toekomstige onzekere gebeurtenis is. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als in een plan de mogelijkheid tot de ontwikkeling van de activiteit wordt geboden, maar dat nog niet de zekerheid bestaat dat op de vastgestelde locatie daadwerkelijk het project wordt gerealiseerd en er nog een toetsmoment volgt waarop de activiteit (inclusief cumulatie) wordt beoordeeld.*

Kader 3. Plannen waarmee rekening moet worden gehouden bij de cumulatieve effecten conform de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998, LNV, oktober 2005

3.3.3 Beschermde soorten en habitats

Zwartemeer

Het 2200 hectare grote Zwartemeer is als speciale beschermingszone aangewezen / aangemeld op grond van zowel de Vogel- als de Habitatrictlijn. Het Zwartemeer is ontstaan bij de inpoldering van de Noordoostpolder en bestaat grotendeels uit open water met langs de oevers en rond het Vogeleiland plaatselijk brede rietkragen. Het Zwartemeer kan gekenmerkt worden als uiterst ondiep. Buiten de vaargeul is het gebied nergens dieper dan 1-2 meter.

Figuur 3.1 Begrenzing van Natura 2000 gebied Zwartemeer.

Het Zwartemeer is als Habitatrictlijngebied aangemeld voor de volgende habitattypen en soorten:

- Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition.
- Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones.
- Laaggelegen schraal hooiland
- Rivierprik
- Bittervoorn
- Kleine modderkruiper

- Rivierdonderpad
- Meervleermuis

Het Zwartemeer is als Vogelrichtlijngebied aangewezen voor de volgende vogelsoorten, waarbij de kwalificerende soorten zijn aangegeven met een *:

- Fuut
- Aalscholver
- Roerdomp (broedvogel)
- Purperreiger (broedvogel)
- Lepelaar
- Kleine zwaan
- Kolgans*
- Grauwe gans*
- Smient
- Krakeend
- Tafeleend*
- Wintertaling
- Pijlstaart
- Slobeend
- Kuifeend
- Porseleinhoen (broedvogel)
- Meerkoet
- Zwarte stern*
- Snor (broedvogel)
- Rietzanger (broedvogel)
- Grote karekiet (broedvogel)

Uit het aanwijzingsbesluit blijkt dat in ornithologisch opzicht het Zwartemeer grote betekenis heeft als broedgebied voor water-, moeras- en weidevogels. Het gebied is tevens van belang als rust-, rui- en foerageergebied. In het aanwijzingsbesluit van 1995 wordt voor de vogelkundige waarden van deze speciale beschermingszone verwezen naar de toelichting bij de aanmelding van het gebied als Wetland. Mede dankzij de beschutte ligging, de aanwezigheid van rust en de aanwezigheid van bij oostenwind droogvallende slikplaten vervult het Zwartemeer een belangrijke functie als rust-, rui- en foerageergebied voor diverse soorten watervogels en steltlopers waaronder de aalscholver, lepelaar, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, rietgans, brandgans, bergeend, smient, wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobeend, kievit, kempiaan, watersnip, grutto, tureluur en zwarte stern. De rietmoerassen herbergen vele soorten broedvogels onder andere roerdomp, purperreiger, zomertaling, bruine kiekendief, ijsvogel, porseleinhoen, blauwborst, rietzanger, grote karekiet, grasmus en baardmannetje. In de trektijd vervullen de rietmoerassen een belangrijke functie als rust- en overnachtingsplaats voor bruine kiekendief en blauwe kiekendief, boerenwaluw en diverse zangvogelsoorten. De buitendijkse gronden in het oosten van het gebied zijn van belang als foerageergebied voor grauwe gans en kolgans. Tevens bieden deze vochtige graslanden broedgelegenheid aan weidevogels waaronder enkele kritische soorten als grutto, tureluur, zomertaling en slobeend. Op het Vogeileiland broeden in de doorgesloten hakgriendbossen een groot aantal vogelsoorten waaronder roofvogels en uilen en een kolonie blauwe reigers.

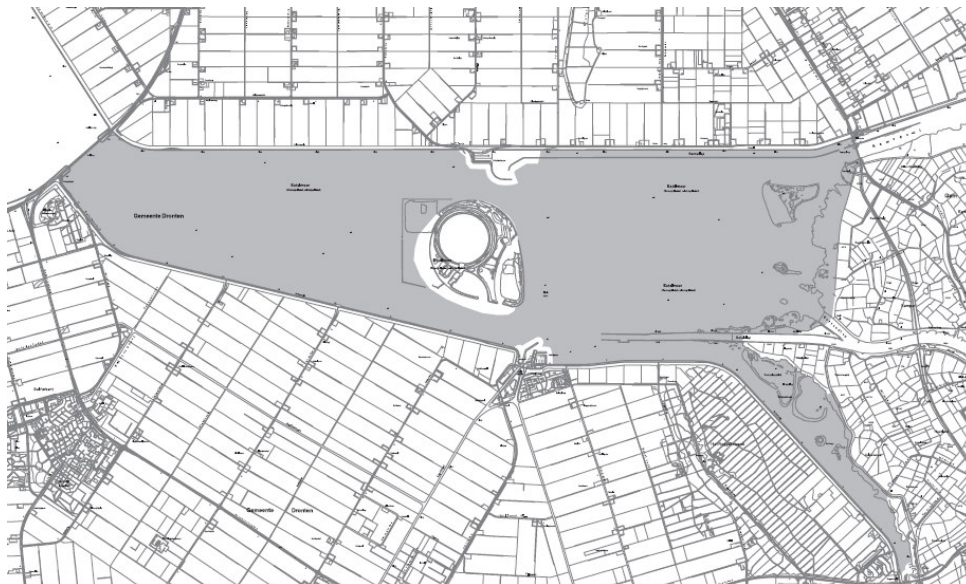
In de periode 1993-97 herbergde het Zwartemeer drempeloverschrijdende aantallen van kolgans, grauwe gans en tafeleend. Bovendien behoorde het gebied in deze periode tot één van de vijf belangrijkste overwinterings- en/of rustgebieden voor de zwarte stern (soort van bijlage I).

Het gebied is wegens voorkomen van behoorlijke aantallen (peilperiode 1993-97) verder van betekenis voor de volgende soorten van bijlage I: roerdomp, purperreiger en porseleinhoen (broedvogel); lepelaar en kleine zwaan (niet-broedvogels). Andere trekkende soorten waarvoor het gebied van betekenis is wegens het voorkomen van behoorlijke aantallen (peilperiode 1993-97, tenzij anders vermeld): snor, rietzanger (1998-2002) en grote karekiet (broedvogels); fuut, aalscholver, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart, slobeend en meerkoet.

Roerdomp, porseleinhoen, grote karekiet, snor en rietzanger broeden verspreid in de rietlanden langs het oude land. Vooral roerdomp en grote karekiet zijn aangewezen op plekken met overjarig riet en waterriet. De purperreiger nestelt in een kolonie in de rietlanden in het oosten van het gebied en foerageert zowel langs het Zwartemeer als in slotenrijke graslanden in de wijde omgeving: met name Polder Mastenbroek, Scherenwelle (Natura 2000 gebied IJssel), Jutjesriet en mogelijk ook in Natura 2000 gebied De Wieden (Barsbeker Binnepolder). De diverse soorten zwemeenden, kleine zwaan en meerkoet die in het gebied pleisteren, prefereren de ondiepe waterzone langs het oude land. Visetende vogels als fuut, aalscholver en zwarte stern maken gebruik van het gehele open water. Zwanen en ganzen die foerageren in omringende polders, gebruiken het meer als slaapplek. In de nazomer is het Vogeleiland één van de belangrijkste pleisterplaatsen voor lepelaars in ons land.

Vogelrichtlijngedebied Ketelmeer en Vossemeer

Het samen 3846 hectare grote Ketelmeer en Vossemeer zijn aangewezen als Vogelrichtlijngedebied. Het Ketelmeer is ontstaan door de aanleg van de polderdijken van de Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland en bestaat voor het grootste deel uit open, deels ondiep water. Ook het Vossemeer bestaat voor een groot deel uit open, ondiep water met daarin een groot eiland genaamd de Zwaan. De ondiepten in het oostelijke deel van het gebied vallen bij laagwater gedeeltelijk droog. Het Ketelmeer heeft in vergelijking met andere Randmeren een klein oppervlak aan riet- en moerasoever. Langs de kust van Overijssel is een rietmoeras aanwezig. In het Vossemeer is door natuurbouw de gevarieerdheid van de oeverzone versterkt.

Figuur 3.2 Begrenzing van de Natura 2000 gebieden Ketelmeer en Vossemeer.

Ketelmeer en Vossemeer zijn als Vogelrichtlijngedebied aangewezen voor de volgende vogelsoorten, waarbij de kwalificerende soorten zijn aangegeven met een *:

- Fuut
- Aalscholver*
- Roerdomp (broedvogel)
- Lepelaar
- Kleine zwaan*
- Kogans
- Grauwe gans
- Krakeend
- Wintertaling
- Pijlstaart
- Tafeleend
- Kuifeend*
- Nonnetje

- Grote zaagbek
- Porseleinhoen (broedvogel)
- Meerkoet
- Grutto
- Reuzenstern*
- Grote karekiet (broedvogel)

Het Ketelmeer en Vossemeer kwalificeren zich als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van aalscholver, kleine zwaan en kuifeend die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/ of rustplaats. Het gebied kwalificeert tevens omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste gebieden voor reuzenstern in Nederland.

Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor een aantal andere vogelsoorten die er in behoorlijke aantallen voorkomen. Andere soorten van bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn (broedvogels): roerdomp, porseleinhoen; (niet-broedvogels): lepelaar en nonnetje. Andere vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/ of rustplaats: fuut, kolgans, grauwe gans, kraakeend, wintertaling, pijlstaart, tafeleend, grote zaagbek, meerkoet en grutto. De ondiepe oeverzones aan de oostgrens van het gebied zijn van belang als broedgebied voor de grote karekiet. De biotopen van deze zogenaamde begrenzingsoorten hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

Tafeleend, kuifeend en meerkoet benutten het open water van het gebied als rustplaats en in mindere mate als voedselgebied (driehoeksmossels, vooral in het westelijk deel van het Ketelmeer). De verspreiding van deze soorten overdag wordt sterk bepaald door windrichting en windkracht: bij windrige omstandigheden worden de meest beschutte plekken langs de oevers opgezocht (meest gebruikte delen: Keteldiep-Schokkerhaven, Ketelhaven-Ketelbrug). Kleine zwanen, die foerageren op ondergedoken waterplanten, pleisteren vooral op het Vossemeer. Grauwe gans, kraakeend, wintertaling, pijlstaart, grutto en lepelaar worden vooral aangetroffen in de ondiepe oeverzones en (tijdelijk) droogvallende slib- en zandplaten langs de oostoever van het gebied. De overige genoemde watervogels benutten het open water en de ondiepten als overwinteringsgebied en/ of rustplaats. Het voedsel van deze watervogels bestaat uit vis, bodemdieren (oeverzones) en waterplanten (monding IJssel, Vossemeer). Visetende watervogels (fuut, aalscholver, nonnetje, grote zaagbek) komen door de aard van hun voedsel verspreid over het gehele watergebied voor; de grote zaagbek voornamelijk in het westelijk deel van het Ketelmeer. Aalscholvers die in het gebied foerageren, hebben slaapplekken in hoogspanningmasten bij de Ketelbrug, en in Natura 2000 gebied Zwartemeer. De kolgans heeft soms een slaapplek in het oostelijk deel van het Ketelmeer; bij vorst vinden er ook geregeld drinkvluchten plaats naar wakken in Ketelmeer en Vossemeer (o.a. vanaf het Kampereiland). Reuzensterns pleisteren in de nazomer vooral rond de monding van de IJssel en op droogvallende platen in het Vossemeer. De vogeldichtheden liggen op het Ketelmeer en het Vossemeer in dezelfde orde van grootte. Grote karekiet, roerdomp en porseleinhoen zijn broedvogels van de rietkragen langs de oevers aan de oostzijde van Ketelmeer en Vossemeer.

Beschermd natuurmonument Zwartemeer

Het Zwartemeer is naast speciale beschermingszone in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn tevens aangewezen als beschermd natuurmonument onder de Natuurbeschermingswet 1998. De grens van het beschermd natuurmonument Zwartemeer loopt vanuit oostelijke richting tot aan de huidige Ramspolbrug.

Naast de kwalificerende waarden voor de Natura 2000 gebieden in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn, zijn landschappelijke waarden opgenomen in het aanwijzingsbesluit voor het beschermd Natuurmonument Zwartemeer. Het landschap wordt gekenmerkt door een enorm weids karakter, waarbij de factor rust in belangrijke mate bijdraagt aan de beleving van ruimte en natuurschoon.

Daarnaast dient rekening te worden gehouden met de hydrologische gesteldheid en de opbouw van het bodemprofiel van het beschermd Natuurmonument.

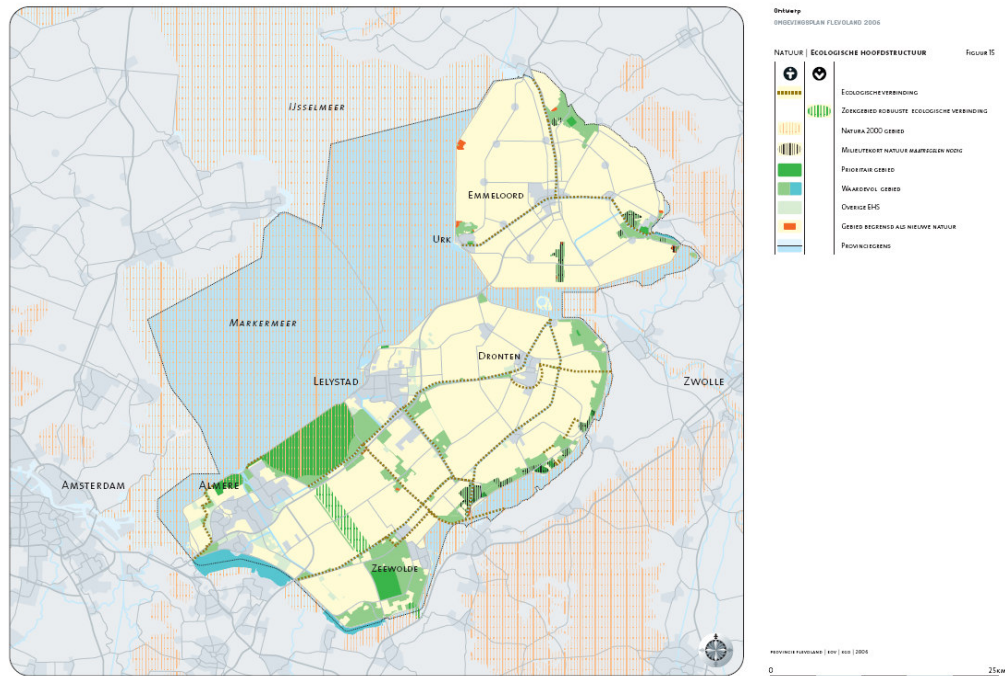
3.4 Nationaal en provinciaal natuurbeleid

3.4.1 Ecologische Hoofdstructuur

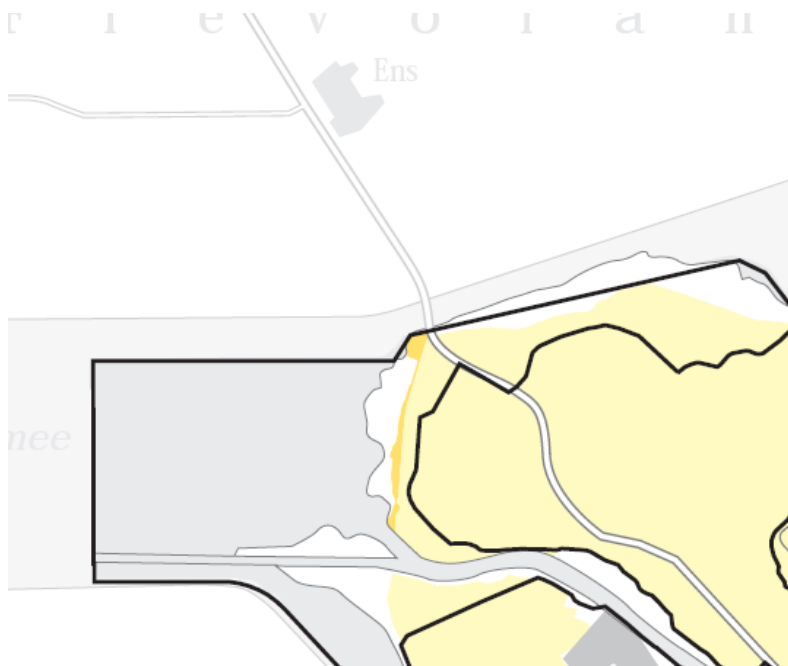
In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Het Structuurschema is inmiddels vervangen door de Nota Ruimte.

Bij geplande ingrepen die binnen de (P)EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige waarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij' principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen niet zijn toegestaan, tenzij er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Net ten zuiden van de Ramspolbrug valt het tracé van de N50 binnen de grens van de PEHS van de provincie Overijssel (zie figuur 3.4). De aanlanding van de nieuwe brug zal dus binnen deze PEHS zijn. Aan de noordzijde van Ramspolbrug valt het tracé niet binnen de grenzen van de (P)EHS (zie figuur 3.3, begrenzing (P)EHS van de provincie Flevoland).

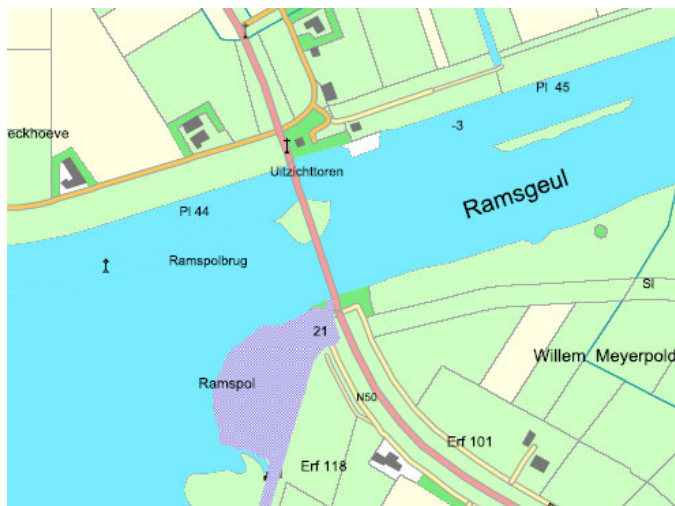
Figuur 3.3 Begrenzing (P)EHS Flevoland.

Figuur 3.4 Begrenzing (P)EHS Overijssel.

Daarnaast zijn de wateren van het Zwartemeer en het Ketelmeer aangewezen als onderdeel van de EHS met als kwalificatie 'grote open wateren'. Door de werkzaamheden zullen de natuurlijke kenmerken van het deel van de EHS rond het Zwartemeer en het Ketelmeer niet worden aangetast.

Het deel ten zuidwesten van de Ramspolbrug (zie figuur 3.5) is aangewezen als beheersgebied voor botanisch/graslandbeheer. In dit gebied wordt een meer op natuur gericht beheer (bijvoorbeeld niet bemesten en later maaien) toegepast. Het grootste deel van het nieuwe traject binnen dit beheersgebied valt samen met de huidige weg die vanaf de Balgstuw in zuidelijke richting loopt. Pas buiten het beheersgebied buigt het nieuwe tracé daarvan af in de richting van het huidige N50 traject.

Figuur 3.5 Ligging van beheersgebied (paars gearceerd).

3.4.2 Rode lijst

Op grond van het Besluit houdende vaststelling van Rode lijsten flora en fauna (minister van LNV, 2004) zijn de verdwenen, ernstig bedreigde, bedreigde, kwetsbare en gevoelige dier- en plantensoorten opgenomen in een nationale Rode lijst. Aan deze soorten moet volgens het besluit bijzondere aandacht worden besteed voor wat betreft de instandhouding. De Rode lijst geeft de soorten van de lijst dus geen afzonderlijke juridische beschermingsstatus, maar geeft wel aan dat er in het (soorten)beleid rekening gehouden moet worden met de instandhouding van de betreffende soorten. Wanneer er beleid ten aanzien van bepaalde Rode lijstsoorten is vastgesteld, dan dient dit beleid als afwegingskader in de besluitvorming rond plannen die in gaan tegen dit beleid.

4 Beschermde soorten in het plangebied

4.1 Inleiding

De inventarisatie van beschermde soorten in het plangebied heeft plaatsgevonden op basis van literatuur, verspreidingsgegevens en veldonderzoek in het gebied. De verspreidingsgegevens van de soortgroepen zijn afkomstig van het Natuurloket. Verspreidingsgegevens van soorten zijn afkomstig van het Groenloket van de provincie Flevoland, uit verschillende verspreidingsatlassen en uit verspreidingsgegevens uit o.a. de Omgevingsanalyse N50 Ramspol-Ens (Bureau Waardenburg, 2003).

Voor vogelgegevens van de aanliggende Natura 2000 gebieden Ketelmeer, Vossemeer en Zwartemeer zijn de meest recente beschikbare vogeltelgegevens opgevraagd bij SOVON. Daarnaast heeft op 5 en 22 mei 2006 een veldbezoek door een ecooloog van Grontmij plaatsgevonden. Tijdens het veldbezoek zijn (verouderde) verspreidingsgegevens in het veld geverifieerd aan de hand van al dan niet aanwezig geschikt biotoop voor de betreffende soorten. Verder is het plangebied op 8 en 19 juni 2006 door een vleermuisdeskundige van Grontmij onderzocht op het voorkomen van vleermuizen. Met behulp van een batdetector (Pettersson D240x) – een apparaat dat de ultrasone geluiden die vleermuizen uitstoten omzet naar voor mensen hoorbare tonen – is gekeken naar de aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen binnen het plangebied. Uit de verspreidingsgegevens in combinatie met het veldonderzoek, is een goed beeld ontstaan van de aanwezige natuurwaarden en met name de beschermde soorten in en rond het plangebied.

4.2 Flora

De kilometerhokken waarin het plangebied ligt zijn volgens het Natuurloket goed onderzocht op het voorkomen van vaatplanten. Er wordt melding gemaakt van twee algemeen beschermde soorten. Dit zijn de zwanebloem en de dotterbloem, die beide voorkomen langs de randen van watergangen. De dotterbloem komt relatief veel voor langs de randen van het Ketelmeer en het Zwartemeer.

Uit de Omgevingsanalyse N50 Ramspol-Ens blijkt dat langs het huidige tracé van de N50 de Rode lijstsoort rode ogentroost voorkomt ter hoogte van Ens. De rode ogentroost komt met name voor in wegbermen met overgangen van klei naar zand. Daarnaast is op de steenglooiingen in de omgeving van de Ramspolbrug en op de strekdam in het Ketelmeer de Rode lijstsoort peperkers aangetroffen.

Verder zijn volgens de Omgevingsanalyse geen andere beschermde of zeldzame plantensoorten aanwezig of te verwachten in het plangebied. Ook in het door Rijkswaterstaat opgezette bermflorameetnet langs een aantal punten van het traject Ramspol-Ens zijn geen beschermde, zeldzame of Rode lijstsoorten langs het tracé aangetroffen. Het overgrote deel van het plangebied bestaat uit akker- en tuinbouwgebied, wat voor zeldzame en beschermde plantensoorten niet bijzonder geschikt is.

4.3 Zoogdieren

Uit verspreidingsgegevens over zoogdieren blijkt dat in het onderzoeksgebied, behalve vleermuizen, geen strikt beschermde soorten voorkomen. Tijdens een onderzoek van de VZZ naar het mogelijke voorkomen van de waterspitsmuis en de noordse woelmuis in Flevoland¹ zijn beide soorten niet aangetroffen in de provincie. Er zijn geen aanwijzingen dat de noordse woelmuis in Flevoland voorkomt. Hoewel de waterspitsmuis tijdens het onderzoek niet is aangetroffen en er wordt geconcludeerd dat de soort niet of hooguit incidenteel in Flevoland voorkomt, is

¹ Onderzoek naar de geschiktheid van de provincie Flevoland als leefgebied voor waterspitsmuis en noordse woelmuis. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, september 2004.

het niet uit te sluiten dat deze soort voorkomt in de waterrijke gebieden in de provincie. In het onderzoeksgebied zijn echter geen geschikte voedselrijke en begroeide watergangen aange- troffen waarin de waterspitsmuis kan voorkomen.

Uit de zoogdierenatlas komt naar voren dat in de kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied ligt, de algemeen beschermde soorten vos, ree, haas, konijn, mol, dwergmuis, aardmuis, veld- muis, gewone bosspitsmuis, bunzing, wezel, hermelijn en woelrat kunnen voorkomen.

In het plangebied zijn geen oude bomen of gebouwen aanwezig die kunnen dienen als vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen. De boerderijen die mogelijk verdwijnen bevatten geen geschikte invliegopeningen of spouwmuren. Dit maakt het plangebied ongeschikt voor kolonies van vleermuizen. Wel komen in de omgeving volgens het Natuurloket en de zoogdierenatlas ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis voor. Voor al deze vleermuissoorten geldt dat het plangebied geen grote waarde heeft als foerageergebied vanwege het open karakter van het gebied. De vleermuizen zijn met name aangetroffen in en langs de randen van het stedelijk gebied van Ens en langs de bomenrijen langs de Ramsweg, Schokkeringweg, Kamperzandweg en Zwartemeerweg.

Meervleermuizen maken gebruik van de Ramsgeul om van het Zwartemeer naar het Ketelmeer en andersom te vliegen. Daarbij vliegen ze laag over het water, onder de huidige Ramspolbrug door. Boven andere watergangen in het plangebied, zoals de Schokkertocht, zijn tijdens het gerichte vleermuisonderzoek geen foeragerende en/of migrerende meervleermuizen aangetrof- fen. Deze watergangen zijn ook niet bijzonder geschikt voor meervleermuizen, aangezien ze een beperkte breedte hebben en veelal niet aansluiten op andere geschikte watergangen. Ook de aanwezigheid van lage duikers maakt watergangen op bepaalde plaatsen ongeschikt voor meervleermuizen.

4.4 Vogels

Uit de verspreidingsgegevens van het groenloket van de provincie Flevoland en uit de Omge- vingsanalyse blijkt dat in het polderlandschap ten westen van de huidige N50 tussen Ramspol- brug en Ens geen zeldzame vogels voorkomen. Het landschap bestaat ook voornamelijk uit akkerbouwland en tulpenvelden, met daartussen slechts een klein aantal graslanden. Dit maakt het gebied niet bijzonder geschikt voor (broed)vogels. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende (broed)vogelsoorten in het plangebied aangetroffen:

Broedvogels in het plangebied

Scholekster
Kievit
Graspieper
Witte kwikstaart

Niet-broedvogels rond het plangebied

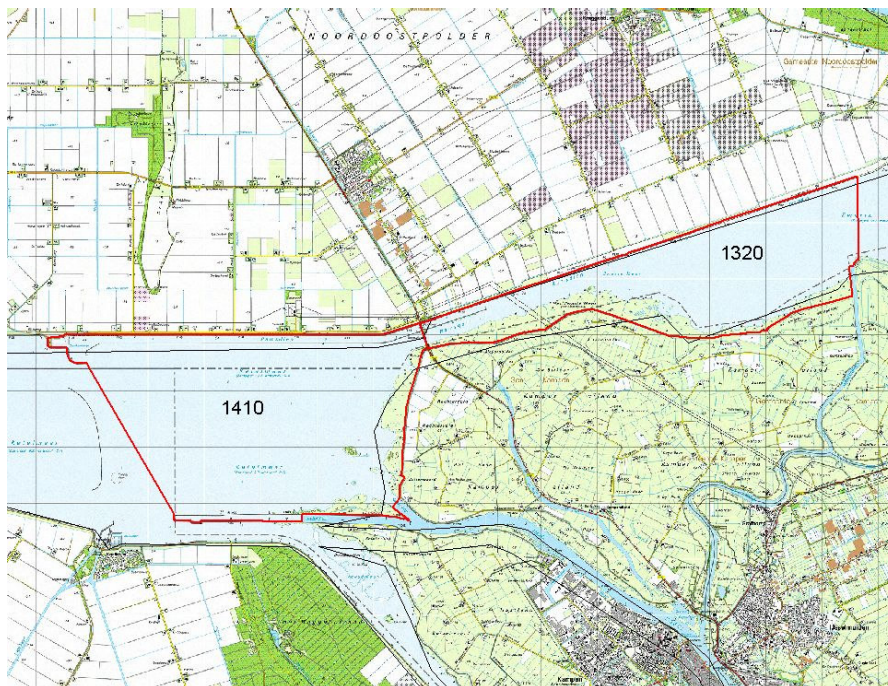
Wilde eend
Buizerd
Torenavalk
Fazant
Houtduif
Spreeuw
Zwarte kraai
Boerenwaluw
Zwarte roodstaart
Blauwe reiger

De aangetroffen soorten broedvogels gebruiken de akkerbouw- en graslanden ten westen van het huidige tracé als broedgebied. Scholekster en Kievit zijn aangetroffen rond de plek waar het nieuwe tracé is gepland, zowel op het Kampereiland als in de Noordoostpolder. Daarnaast kun- nen in de groenstructuren langs de Ramsweg en Schokkeringweg algemene zangvogelsoorten als vink, ringmus, koolmees, merel, zanglijster, houtduif en winterkoning broeden.

Van de niet-broedvogels die in en rond het plangebied zijn aangetroffen gebruiken met name de wilde eend en de blauwe reiger de kleine watergangen als foerageergebied. De overige soorten niet-broedvogels werden aangetroffen op de akkers en de bloemenvelden en in de groenstruc- turen langs de wegen.

Ter hoogte van de Ramspolbrug komen de Natura 2000 gebieden Zwartemeer en Ketelmeer samen door de Ramsgeul en het Ramsdiep. De gegevens over vogels uit beide Natura 2000 gebieden zijn opgevraagd bij SOVON. Van de twee watervogelgebieden RM1410 en

RM1320 (zie figuur 4.1) zijn watervogelgegevens beschikbaar. Deze twee telgebieden worden door de provincie Flevoland maandelijks jaarrond geteld.

Figuur 4.1 De ligging van de watervogel telgebieden

In beide telgebieden zijn alle kwalificerende en overige relevante watervogelsoorten voor beide Natura 2000 gebieden waargenomen. Volgens de tellers is het echter moeilijk aan te geven waar de watervogels zich precies bevinden, aangezien de dieren nooit op een vaste plek zitten maar verspreid over de telgebieden. De kolgans, grauwe gans en tafeleend worden in de winterperiode verspreid aangetroffen over de geul op het Zwartemeer. Van de zwarte stern zijn maximaal 300 exemplaren waargenomen. Deze foerageren echter verspreid over het gehele Zwartemeer en vliegen heen en weer naar het Ketelmeer. Ook de fuut, aalscholver, kleine zwaan, smient, krakeend, wintertaling, kuifeend en meerkoet worden met name verspreid aangetroffen over de geulen op het Zwartemeer en Ketelmeer. Geen van deze soorten is specifiek gebonden aan de Ramsgeul rondom de Ramspolbrug. De maand- en seizoensgemiddelden van deze soorten worden per telgebied in Bijlage 2 weergegeven.

Ook ten aanzien van de kwalificerende overige relevante broedvogelsoorten voor beide Natura 2000 gebieden geldt dat deze niet zijn gebonden aan het deel van de Natura 2000 gebieden rond de Ramspolbrug. De oevers van de Ramsgeul zijn relatief open met slechts hier en daar een kleine strook riet. Alle kwalificerende en overige relevante broedvogelsoorten, roerdomp, purperreiger, porseleinhoen, snor, rietzanger en grote karekiet, zijn typische moerasvogels die broeden en voor een groot deel foerageren in de meer uitgestrekte riet- en moerasgebieden binnen de Natura 2000 gebieden. De dichtstbijzijnde meer uitgestrekte riet- en moerasgebieden bevinden zich langs de oostgrens van het Ketelmeer, op meer dan een kilometer afstand van het plangebied. Tijdens het veldbezoek is langs de randen van de Ramsgeul gekeken naar het mogelijk voorkomen van deze en andere soorten broedvogels. Deze zijn echter niet waargenomen en specifiek habitat voor deze soorten is niet of nauwelijks aanwezig.

4.5 Amfibieën, reptielen en vissen

In verschillende watergangen binnen het plangebied zijn tijdens het veldbezoek middelste groene kikker, bruine kikker en gewone pad aangetroffen. Daarnaast zijn de watergangen geschikt voor de meerkikker en de kleine watersalamander.

De rugstreeppad is weliswaar niet aangetroffen binnen het plangebied, uit verspreidingsgegevens van RAVON en de provincie Flevoland² blijkt dat zich in de nabije omgeving van het plangebied enkele populaties van de rugstreeppad bevinden.

Deze bevinden zich rond het voormalige eiland Schokland, in de Ramstocht aan de kant van Schokland en aan de oostzijde van het huidige N50 tracé tussen Ramspol en Ens. De enige verbinding tussen de(deel)populaties vormt het water van de Ramstocht.

Binnen het plangebied zijn geen reptielen waargenomen en is ook geen geschikt leefgebied aanwezig voor reptielen. Uit verspreidingsgegevens van de ringslang in de Noordoostpolder³ blijkt echter dat deze soort wel in en langs de randen van het Ketelmeer en het Zwartemeer voor komt. Om van het ene meer naar het andere te komen, gebruiken de ringslangen waarschijnlijk de Ramsgeul als migratieroute.

Ook in het Voorsterbos en rond Schokland komen ringslangen voor, die zich hoofdzakelijk via de ecologische verbindingzone Enservaart-Schokkertoct tussen beide gebieden verplaatsen.

In het plangebied zijn ten westen van het huidige N50-tracé geen geschikte watergangen aanwezig die als leefgebied voor beschermde vissoorten kunnen dienen. Deze watergangen zijn relatief smal en zuurstofarm en bevatten 's zomers weinig of geen water. Beschermde soorten als kleine modderkruiper, biermpje en bittervoorn hebben een voorkeur voor wat bredere en diepere watergangen met een zanderige of modderige waterbodem. In de bredere watergangen net buiten het plangebied als de Enservaart, Ramstocht en Schokkertoct zijn wel kleine modderkruiper en biermpje te verwachten.

Ter hoogte van de Ramspolbrug komen in het water van de Ramsgeul wel verschillende soorten vissen voor die afkomstig zijn uit het Zwartemeer en het Ketelmeer. In deze meren worden regelmatig vangsten gedaan van rivierprik, riviergrondel, rivierdonderpad, barbeel, vetje, kopvoorn, serpeling, winde en alver (van Nie, 1996). Voor beschermde vissoorten is de Ramsgeul als diepe en druk bevaren vaargeul echter aanzienlijk minder geschikt als leefgebied dan het open water en de moerasgedeelten van het Zwartemeer en het Ketelmeer. De geul zal voornamelijk door de vissen worden gebruikt om zich tussen de geschikte leefgebieden in het Zwartemeer en het Ketelmeer te verplaatsen.

4.6 Ongewervelden

Het Natuurloket geeft aan dat er weinig gegevens bekend zijn over beschermde soorten insecten. Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen beschermde soorten insecten aangetroffen. Deze zijn, gezien hun verspreidingsgegevens en biotoopvoorkeur, ook niet te verwachten in de open akker- en tuinbouwgebieden van de Noordoostpolder. Wel zijn langs de watergangen en boven de bloemenvelden enkele algemeen voorkomende vlindersoorten als klein geaderd witje, citroenvlinder, bruin zandoogje en kleine vos en juffers als lantaarntje en variabele waterjuffer waargenomen.

² Rijsewijk, A.C. van, W. Bosman en R. Zollinger, 2005. Gebiedsdekkend onderzoek naar het voorkomen van de rugstreeppad in de provincie Flevoland. RAVON, Nijmegen en Rijsewijk, A.C. van, en W. Bosman, 2004. Tussenrapportage van een verspreidingsonderzoek naar de rugstreeppad in Flevoland. RAVON, Nijmegen.

³ Reinhold, J.O., 1999. Migratiemogelijkheden voor de ringslang; traject Kuinderbos – Casteleynplas. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad.

5 Effecten en toetsing aan beleid, wet- en regelgeving

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de te verwachten effecten beschreven. Het gaat hierbij om effecten van vernietiging, verstoring (geluid, licht en beweging) en versnippering (barrièrewerking). Vernietiging is het directe gevolg van het ruimtebeslag van de weg, bermen, brug en de hiervoor benodigde werkruimte. Bij de aanleg van de nieuwe 13 meter hoge brug moet worden geheid. Dit kan tijdelijke geluidsoverlast en trillingshinder tot gevolg hebben. Het vervoer van materialen voor de aanleg heeft een tijdelijke toename van vrachtverkeer tot gevolg. Tijdens de aanlegwerkzaamheden kunnen geluidhinder, lichtoverlast en aanwezigheid van mensen leiden tot een tijdelijke verstoring. In de bedrijfsfase treedt er verschuiving en mogelijke toename op van verstoring door het wegverkeer.

Er zijn geen effecten van verontreiniging en verdroging, uitgaande van de in de watertoets (bijlage 10 bij het TB N50 Ramspol-Ens) beschreven maatregelen, en worden dan ook niet nader beschreven.

De effecten worden getoetst aan de criteria van het vigerende beleid en de wet- en regelgeving, zoals beschreven in hoofdstuk 3.

5.2 Flora- en faunawet

Bij de aanleg van het 2x2 tracédeel Ramspol-Ens van de N50 en de vervanging van de Ramspolbrug kunnen zich negatieve effecten voordoen op de bestaande natuurwaarden in het plangebied, waarbij de kans bestaat dat verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde planten of dieren worden overtreden. In dit hoofdstuk zal per soortgroep worden ingegaan op de mogelijke effecten en consequenties van het plan op de aanwezige natuurwaarden in het gebied.

5.2.1 Flora

Door het ruimtebeslag zal een klein deel van de in het plangebied aanwezige soorten planten en bijbehorende standplaatsen verdwijnen. De effecten zijn beperkt, aangezien in het plangebied slechts twee beschermde soorten planten voorkomen: de zwanebloem en de dotterbloem. Dit zijn beide algemeen beschermde soorten (tabel 1-soorten), waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen wanneer de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Zowel de zwanebloem als de dotterbloem zijn soorten die vrij algemeen voorkomen langs watergangen in de provincies Flevoland en Overijssel. De gunstige staat van instandhouding van beide soorten komt door de ingreep op voorhand niet in gevaar.

Daarnaast zal de aanpassing van het traject Ramspol-Ens weinig effecten hebben op Rode lijstsoorten rode ogentroost en peperkers. Rode ogentroost is een soort die overwegend in bermen voorkomt met een overgang van klei naar zand. Aangezien het deel van het huidige tracé waar de soort is aangetroffen (Ens) blijft bestaan, zal de aanleg van het nieuwe tracé geen gevolgen hebben voor deze soort. Peperkers komt voor op de steenglooiingen langs het Ketelmeer en Zwartemeer, in de omgeving van de Ramspolbrug. Binnen het plangebied is de soort echter niet aangetroffen. Derhalve zijn geen negatieve effecten te verwachten op deze soort.

Ten aanzien van flora is voor de werkzaamheden geen ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet.

5.2.2 Zoogdieren

In het plangebied zijn, behalve vleermuizen, geen strikt beschermde zoogdieren aangetroffen. Vos, ree, haas, konijn, mol, dwergmuis, aardmuis, veldmuis, gewone bosspitsmuis, bunzing, wezel, hermelijn en woelrat zijn allen algemene soorten (tabel 1-soorten), waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt bij ruimtelijke inrichtingswerkzaamheden, aangezien de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De vleermuissoorten die zijn aangetroffen hebben geen vaste rust- of verblijfplaatsen binnen het plangebied. Daarvoor ontbreken oude, holle (loof)bomen en geschikte gebouwen. Wel maken gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis (incidenteel) gebruik van het gebied om te foerageren. Gezien het open karakter van het landschap, zullen geen belangrijke foerageergebieden verloren gaan. Aantasting van het foerageergebied door ruimtebeslag is dus niet aan de orde. Wel worden op twee plaatsen de vliegroutes van vleermuizen doorsneden door het nieuwe tracé van de N50, waardoor versnippering van de vliegroute plaatsvindt. Dit gebeurt bij de Ramsweg en bij de Schokkeringweg. Omdat geen andere lijnvormige landschapselementen in de buurt aanwezig zijn, is in de lijn van het beleid van het ministerie van LNV een ontheffing vereist voor deze aantasting van de functie van de vliegroutes. Mitigerende maatregelen (bijvoorbeeld hop-overs) dienen ervoor te zorgen dat de onderbreking van de bomenrijen zo smal mogelijk blijft.

Meervleermuizen gebruiken de Ramsgeul om zich te verplaatsen van het Zwartemeer naar het Ketelmeer en andersom. De nieuwe brug ligt op voldoende hoogte boven het water zodat de meervleermuizen er onderdoor kunnen vliegen. Wanneer bij het verwijderen van de huidige Ramspolbrug en de aanleg van de nieuwe brug en de N50 niet 's nachts wordt gewerkt en er zo weinig mogelijk lichtinval op het water plaatsvindt door beperking van de verlichting op de brug, dan vinden er geen negatieve effecten op deze soort plaats. Boven andere watergangen binnen het plangebied zijn geen meervleermuizen waargenomen.

Ten aanzien van zoogdieren is alleen een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet vereist voor het aantasten van de functionaliteit van de vliegroutes van de vleermuizen (vaste verblijfplaatsen) bij het doorkruisen van de groenstructuren aan de Ramsweg en de Schokkeringweg. Omdat het gaat om algemene soorten (gewone dwergvleermuis en de laatvlieger), waarvan de gunstige staat van instandhouding op voorhand niet in gevaar komt en omdat er tevens sprake is van een dwingende reden van openbaar belang (verkeersveiligheid en regionale infrastructuur) is het aannemelijk dat een eventueel benodigde ontheffing door de minister van LNV zal worden verleend.

De aanpassing van de N50 is nodig om redenen van verkeersveiligheid en regionale infrastructuur. Op de huidige N50 gebeuren veel ongevallen o.a. door de vele gelijkvloerse aansluitingen en de smalle brug waar langzaam en snel verkeer zich mengen. Door de aanpassing van de N50 aan de doorgaande functie van de N50 verbetert de verkeersveiligheid sterk. Dit wordt nader toegelicht in het Tracébesluit N50 Ramspol-Ens (zie hoofdstuk 1 en 2 van de toelichting bij het Tracébesluit) waar deze Natuurtoets een bijlage bij is.

5.2.3 Vogels binnen het plangebied

De belangrijkste effecten voor de aanwezige (broed)vogels bestaan uit verlies aan broed- en foerageergebied, (tijdelijke) verstoring door licht, geluid en menselijke activiteit tijdens de aanlegwerkzaamheden en verkeersbewegingen in de bedrijfsfase.

De aantasting van broed- en foerageergebied in de vorm van ruimtebeslag zal voor de vogels geen grote effecten hebben. Door de werkzaamheden zullen de vogels uitwijken naar de directe omgeving, waar vergelijkbare leefgebieden aanwezig zijn. Wanneer buiten het broedseizoen wordt gewerkt zullen Kievit, scholekster, graspieper en witte kwikstaart die op enkele meters van het nieuwe tracé broeden zich verplaatsen naar vergelijkbare broedgebieden in de nabije omgeving en zullen geen broedvogels aanwezig zijn in de begroeiing die wordt verwijderd. Verstoring door licht, geluid en menselijke activiteit tijdens de aanlegwerkzaamheden is van tijdelijke aard en zal geen grote effecten op de vogels hebben omdat deze voldoende geschikt leefgebied in de omgeving hebben waar ze naar kunnen uitwijken. De verkeersintensiteit zal op het nieuwe tracé niet veel groter worden dan op het huidige tracé van de N50. Grote effecten door verkeersintensiteit zijn in de nieuwe situatie dan ook niet te verwachten.

Wanneer buiten het broedseizoen (globaal half maart – begin augustus) voor vogels wordt gewerkt, of voor aanvang van het broedseizoen wordt begonnen met langdurige werkzaamheden,

dan is voor de werkzaamheden geen ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet noodzakelijk.

5.2.4 Amfibieën en reptielen en vissen

In het onderzoeksgebied zijn als algemeen beschermde soorten amfibieën (tabel 1-soorten) meerkikker, middelste groene kikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander te verwachten. Voor al deze soorten geldt bij ruimtelijke inrichtingswerkzaamheden een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet wanneer de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Voor alle soorten geldt dat ze algemeen voorkomen in de provincies Flevoland en Overijssel. De gunstige staat van instandhouding komt derhalve op voorhand niet in gevaar. Aantasting van het leefgebied van deze soorten door ruimtebeslag zal geen grote effecten hebben aangezien in de nabije omgeving voldoende geschikt leefgebied beschikbaar is.

Ten aanzien van de rugstreeppad geldt dat het nieuwe tracé de watergang Ramstocht, de enige geschikte verbindingswatergang tussen de verschillende deelpopulaties, doorsnijdt. De aanleg van het tracé heeft geen gevolgen voor de deelpopulaties van de rugstreeppad wanneer met name de Ramstocht ook na de aanleg van de weg een doorgaande watergang blijft.

Wanneer onder het nieuw aan te leggen 2x2 tracédeel faunapassages worden aangelegd, kunnen eventuele huidige negatieve effecten van versnippering van leefgebied en verkeer worden beperkt.

Uit onderzoek van de provincie is gebleken dat de Schokkertocht door ringslangen wordt gebruikt als migratieroute tussen het Voorsterbos en Schokland. Het nieuwe tracé komt door middel van een duiker over de Schokkertocht. Deze duiker is voor ringslangen gewoon passeerbaar. Ook de mogelijke verbindingroute van de ringslang langs het Ramsdiep blijft voor ringslangen in de nieuwe situatie passeerbaar. Ook de mogelijke verbindingroute van de ringslang langs het Ramsdiep blijft voor ringslangen in de nieuwe situatie passeerbaar. Ringslangen migreren voornamelijk zwemmend via watergangen, maar gebruiken ook met riet en ruigte begroeide oevers. Tijdens de uitvoeringswerkzaamheden kunnen ringslangen via het water van het Ramsdiep migreren en wanneer de ecologische verbindingzone langs het Ramsdiep is gerealiseerd vormen ook de oevers geschikt leefgebied en een geschikte migratieroute voor de ringslang. Er worden derhalve geen belemmeringen verwacht ten aanzien van de migratiemogelijkheden van de ringslang.

Ten aanzien van amfibieën, reptielen en vissen is voor de werkzaamheden geen ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Om negatieve effecten op amfibieën en reptielen te voorkomen is de aanleg van faunapassages gewenst (in het kader van het voorzorgbeginsel)

5.2.5 Ongewervelden

In het plangebied zijn geen beschermde soorten insecten aangetroffen en het gebied zal, gelet op hun verspreidingsgegevens en hoge biotoopeisen die ze stellen, niet bijzonder geschikt zijn als potentieel leefgebied voor beschermde soorten insecten. Negatieve effecten op beschermde insecten of andere soorten ongewervelden zullen zich dan ook niet voordoen.

Ten aanzien van ongewervelden is voor de werkzaamheden geen ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet.

5.3 Effecten en toetsing Natuurbeschermingswet

Door de aanleg van het 2x2 tracédeel Ramspol-Ens van de N50 en de vervanging van de Ramspolbrug bestaat de mogelijkheid dat zich negatieve effecten voordoen op de vogelsoorten waarvoor de aangrenzende Natura 2000 gebieden *Ketelmeer en Vossemeer* is aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn.

De aanleg van het nieuwe 2x2 tracé zal geen nieuwe negatieve effecten hebben op het Natura 2000 gebied en het beschermd Natuurmonument *Zwartemeer*. De huidige Ramspolbrug wordt ongeveer 200 meter in westelijke richting verlegd, waardoor de verstoring voor dit Natura 2000 gebied juist afneemt (zie figuur 5.1). De rust in het Zwartemeer en het weidse karakter van het gebied komen door de ingreep niet in het geding. Ook op de hydrologische kenmerken en de bodemgesteldheid van het Zwartemeer heeft het project geen negatieve invloed.

In deze paragraaf vindt dan ook een beoordeling plaats of de effecten een verstoring van de kwalificerende en overige relevante vogelsoorten voor het Ketelmeer en Vossemeer tot gevolg hebben. Aan de hand van deze beoordeling kan worden bepaald of een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is vereist.

Kwalificerende vogelsoorten

Voor de Natura 2000 gebieden Ketelmeer en Vossemeer geldt dat de aalscholver, kleine zwaan, kuifeend en reuzenster kwalificerende soorten zijn.

Uit het aanwijzingsbesluit van de Natura 2000 gebieden blijkt dat de kuifeend met name het open water van het Ketelmeer en Vossemeer benut als rustplaats en foerageert in het westelijk deel van het Ketelmeer (vanwege de aanwezigheid van driehoeksmossels). Wanneer er veel wind staat zoeken de dieren de beschutte delen rond de Keteldiep-Schokkerhaven en Ketelhaven-Ketelbrug op. Kleine zwanen foerageren hoofdzakelijk op het Vossemeer naar waterplanten. Aalscholers foerageren met name in het westelijk deel van het Ketelmeer en hebben slaapplekken in hoogspanningsmasten rond het gebied.

Reuzensterns pleisteren vooral in de nazomer rond de monding van de IJssel en op drooggevallen platen in het Vossemeer.

Uit het aanwijzingsbesluit blijkt dat geen van de kwalificerende vogelsoorten voor hun rust-, leef- of foerageergebied aangewezen is op het deel van de Ramsgeul waar het tracé langs komt. Negatieve effecten op kwalificerende soorten door aantasting in de vorm van ruimtebeslag zijn daarom uitgesloten. Ook ten aanzien van licht- en geluidhinder door het verkeer op de nieuwe brug geldt dat op de kwalificerende soorten negatieve effecten uitgesloten zijn, gezien de ruime afstand waarop volgens het aanwijzingsbesluit hun rust-, leef- en foerageergebieden liggen. De ingreep heeft geen negatieve gevolgen voor de omvang en kwaliteit van het leefgebied van de soorten aalscholver, kleine zwaan, kuifeend en reuzenster. Er is derhalve geen sprake van aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten.

Overige relevante vogelsoorten

De overige relevante soorten voor de Natura 2000 gebieden Ketelmeer en Vossemeer zijn fuut, lepelaar, kolgans, grauwe gans, krakeend, wintertaling, pijlstaart, tafeleend, nonnetje, grote zaagbek, meerkoet en grutto als niet-broedvogel en grote karekiet, porseleinhoen en roerdomp als broedvogel.

Uit het aanwijzingsbesluit van de Natura 2000 gebieden blijkt dat tafeleend en meerkoet met name het open water van het Ketelmeer en Vossemeer benutten als rustplaats en foerageren in het westelijk deel van het Ketelmeer (vanwege de aanwezigheid van driehoeksmossels). Wanneer er veel wind staat zoeken de dieren de beschutte delen rond Keteldiep-Schokkerhaven en Ketelhaven-Ketelbrug op.

Grauwe gans, krakeend, wintertaling, pijlstaart, grutto en lepelaar worden vooral aangetroffen in de ondiepe oeverzones en (tijdelijk) droogvallende slib- en zandplaten langs de oostoever van het Ketelmeer. De overige genoemde watervogels benutten het open water en de ondiepten als overwinteringsgebied en/of rustplaats.

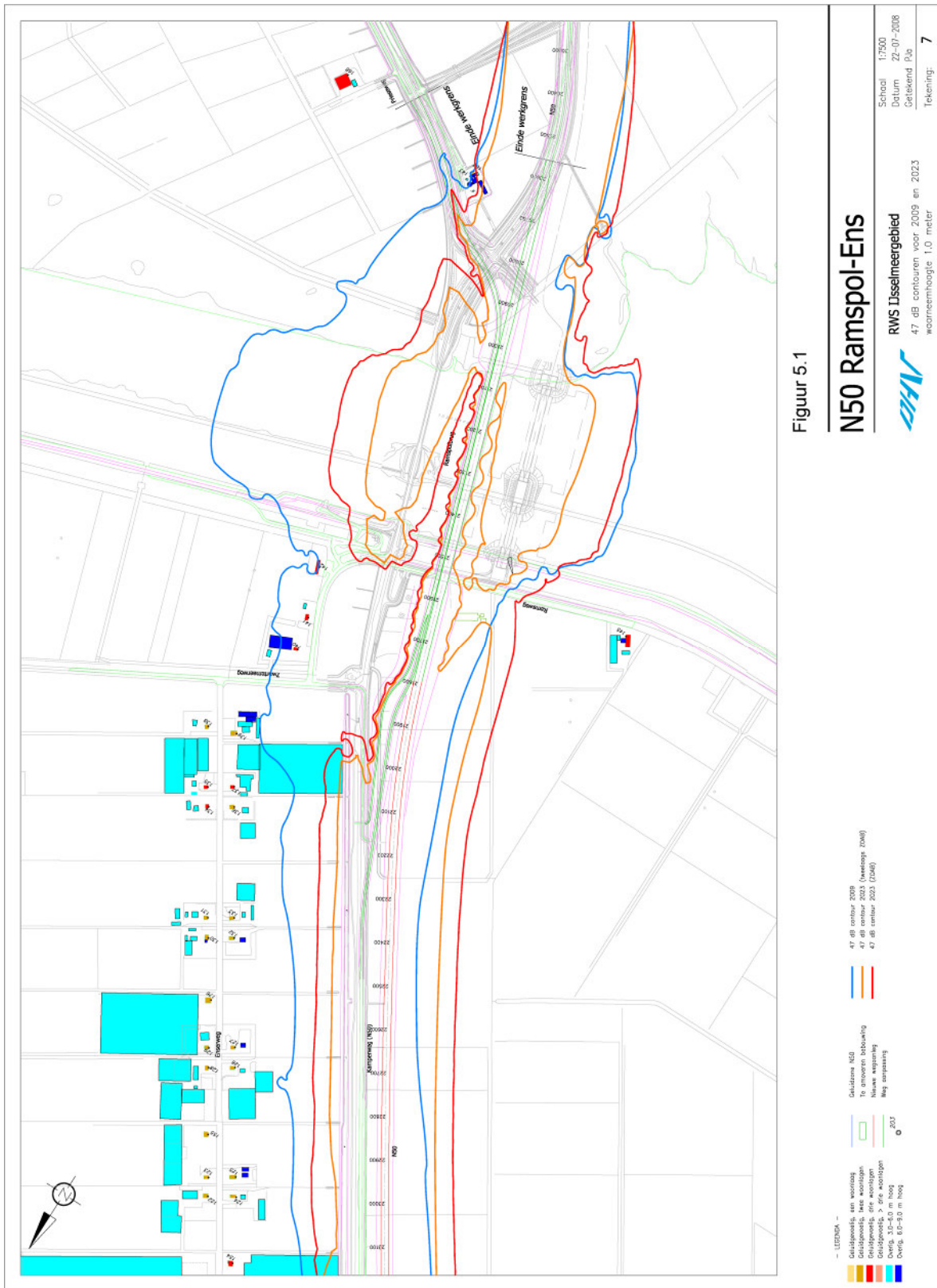
De broedvogels grote karekiet, roerdomp en porseleinhoen komen hoofdzakelijk voor in de rietkragen en moerasgebieden langs de oevers aan de oostzijde van het Ketelmeer en Vossemeer.

Uit het aanwijzingsbesluit blijkt dat de grauwe gans, krakeend, wintertaling, pijlstaart, grutto en lepelaar vooral worden aangetroffen in de ondiepe oeverzones en (tijdelijk) droogvallende slib- en zandplaten langs de oostoever van het Ketelmeer en de grote karekiet, porseleinhoen en roerdomp in de rietkragen en moerasgebieden langs de oevers aan de oostzijde van het Ketelmeer en Vossemeer. Aangezien het nieuwe tracé van de N50 niet door deze ondiepe oeverzones, (tijdelijk) droogvallende slib- en zandplaten en riet- en moerasgebieden komt, zullen er geen negatieve effecten optreden op de genoemde vogelsoorten door aantasting van hun rust-, leef-, of foerageergebied in de vorm van ruimtebeslag.

Ten aanzien van verstoring in de vorm van geluidhinder kan worden gesteld dat de verstoringsgrens voor deze vogelsoorten ligt bij 47 dB(A) (Reijnen en Foppen, 1993 en Krijveld et al., 2004). Voor deze grenswaarde zijn berekeningen gemaakt ten aanzien van het nieuwe 2x2 tracédeel en de 13 meter hoge brug. Uit deze berekeningen blijkt dat er geen sprake is van een

uitbreiding van het oppervlakte waarbinnen de geluidswaarden hoger zijn dan 47 dB(A) (zie figuur 5.1 op de volgende bladzijde).

De dichtstbijzijnde ondiepe oeverzones en (tijdelijk) droogvallende slib- en zandplaten voor grauwe gans, krakeend, wintertaling, pijlstaart, grutto en lepelaar liggen op meer dan een kilometer afstand van de Ramspolbrug en blijven buiten de verstoringsgrens van 47 dB(A). Van een verslechtering van broed-, foerageer- en leefgebieden van deze kwalificerende en overige relevante vogelsoorten door geluidsoverlast is, mede door de gewenning als gevolg van de huidige contouren, derhalve geen sprake. De ingreep heeft geen negatieve gevolgen voor de omvang en kwaliteit van het leefgebied van de soorten grauwe gans, krakeend, wintertaling, pijlstaart, grutto en lepelaar. Er is derhalve geen sprake van aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten.

Figuur 5.1 Ligging 47 dB(A) contour in de nieuwe 2x2 situatie met een 13 meter hoge nieuwe brug.

De dichtstbijzijnde uitgestrekte rietvelden die geschikt zijn als broedgebied voor porseleinhoen, roerdomp, snor en grote karekiet liggen eveneens op ruim een kilometer afstand (zie figuur 5.2) van de Ramspolbrug en blijven buiten de verstoringsgrens van 47 dB(A). Van een verslechtering van broed-, foerageer- en leefgebieden van deze kwalificerende vogelsoorten van de Natura 2000 gebieden door geluidsoverlast is, mede door de gewenning als gevolg van de huidige contouren, derhalve geen sprake. Voor de soorten roerdomp en grote karekiet zijn – gezien hun ongunstige staat van instandhouding op landelijk niveau – herstelopgaven geformuleerd. Voor de roerdomp geldt het instandhoudingsdoel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren. Voor de grote karekiet geldt het instandhoudingsdoel uitbreiding omvang en /of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren. Voor beide soorten geldt dat het gebied rond het huidige tracé geen geschikt leefgebied is vanwege het ontbreken van rietstructuren van enige omvang en de ligging van de Ramsgeul als drukke scheepvaartroute en de N50. Uitbreiding van het leefgebied van de roerdomp en de grote karekiet is in dit deel van het gebied dan ook niet te verwachten. De ingreep leidt derhalve niet tot een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen voor de roerdomp en de grote karekiet. Wanneer de ingreep niet plaats zou vinden, zou het huidige tracé van de N50 in tact blijven en het verstoringsgebied even groot zijn.

Figuur 5.2 Ligging dichtstbijzijnde geschikte rietvelden voor kwalificerende broedvogels als roerdomp, grote karekiet en porseleinhoen (rood omlijnd) binnen de Natura 2000 gebieden Ketelmeer en Vossemeer (grijze arcering).

Uit de geluidsberekeningen blijkt dat de effectafstand voor vogels – die gelijk ligt aan de 47 dB(A) contour op basis van Reijnen en Foppen – in de nieuwe situatie grotendeels gelijk ligt aan die van de huidige situatie. Deze effectafstand valt buiten de geschikte broedgebieden van kwalificerende broedvogels, zoals weergegeven in figuur 5.2. Een akoestische verstoring door het nieuwe tracé op (het leefgebied van) de broedvogelsoorten grote karekiet, roerdomp en porseleinhoen vindt derhalve niet plaats. De aanleg van het 2x2 tracédeel en de 13 m hoge brug heeft daarom geen negatieve effecten op deze, voor de aanwijzing van de Natura 2000 gebieden Ketelmeer en Vossemeer relevante, broedvogelsoorten. Daarbij komt dat in de nieuwe situatie waarschijnlijk gebruik gemaakt wordt van geluidsarm asfalt (tweelaags zoab), waardoor de 47 dB(A) contour beduidend minder ver komt te liggen dan in de huidige situatie, waardoor verstoring in de toekomst zelfs zal afnemen.

Uit onderzoek naar de effecten van licht op broedvogels als kwartelkoning, porseleinhoen, rietzanger en kleine karekiet (Molenaar, 2005) blijkt dat licht van bebouwing of wegen geen of nauwelijks negatieve effecten heeft op deze vogelsoorten. Aangenomen kan worden dat dit ook geldt ten aanzien van grote karekiet en roerdomp, die qua levenswijze sterke gelijkenis hebben met respectievelijk kleine karekiet en porseleinhoen / kwartelkoning.

Gezien de afstand waarop zich de dichtstbijzijnde geschikte leefgebieden van grote karekiet, porseleinhoen en roerdomp bevinden (ongeveer 1 kilometer vanaf het tracé), wordt geconcludeerd dat negatieve effecten door verstoring van licht op de genoemde vogelsoorten met redelijke zekerheid uitgesloten kunnen worden. Het licht wordt voor een groot deel geabsorbeerd door de begroeiing die tussen de geschikte leefgebieden en de nieuwe brug liggen. Doordat gewerkt wordt met gerichte armatuur, zal overigens ook geen sprake zijn van lichtuitstraling in de richting van de beschermde natuurgebieden. Het licht wordt primair geprojecteerd op het betreffende wegvak.

Kwalificerende habitattypen

In de Ramsgeul waarin de nieuwe brug zal worden geplaatst bevinden zich geen van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition, voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van montane en alpiene zones of laaggelegen schrale hooilanden. Deze kwalificerende habitattypen voor het Natura 2000 gebied Zwartemeer zullen niet worden aangetast door de aanleg van de nieuwe brug. De nieuwe brug komt zelf verder van het Natura 2000 gebied Zwartemeer af te liggen. Verslechtering van de kwalificerende habitats is derhalve niet aan de orde.

Kwalificerende habitatrichtlijnsoorten

Aangezien de nieuwe brug verder van het Natura 2000 gebied Zwartemeer af komt te liggen dan de huidige Ramspolbrug, zullen ten aanzien van de kwalificerende soorten voor het Natura 2000 gebieden Zwartemeer de condities alleen maar verbeteren. Toch is gekeken of de constructie van de nieuwe brug geen negatieve gevolgen heeft voor de meervleermuizen die van het Zwartemeer via de Ramsgeul naar het Ketelmeer trekken. Het beschikbare wateroppervlakte waarboven de meervleermuizen onder de brug door kunnen vliegen zal niet aanzienlijk afnemen. Daardoor zullen geen negatieve effecten in de vorm van aantasting door middel van ruimtebeslag optreden.

De nieuwe brug komt zelf hoger boven het water dan de huidige Ramspolbrug, wat alleen maar gunstiger is voor de meervleermuizen.

Verstoring door middel van geluid is bij (meer)vleermuizen niet aan de orde.

Verstoring door middel van verlichting zal alleen optreden wanneer 's nachts felle uitstraling op het water plaatsvindt. Gelet op de hoogte van de brug (13 meter boven het water) zal dit niet aan de orde zijn. Van de verlichting die de huidige Ramspolbrug uitstraalt gaat voor de meervleermuizen ook geen negatief effect uit. Als mitigerende maatregel kan hier worden aanbevolen te voorkomen dat er directe lichtinval plaatsvindt op het wateroppervlak rondom de nieuwe brug.

Door de aanleg van de nieuwe 13 meter hoge brug en het 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens zullen geen negatieve effecten optreden voor de soorten waarvoor het Ketelmeer en Vossemeer zich hebben gekwalificeerd als Natura 2000 gebieden. Ook ten aanzien van de overige relevante soorten waarmee rekening gehouden dient te worden, treden geen negatieve effecten op mits in de periode dat meervleermuizen actief zijn niet 's nachts met lichtbronnen gewerkt wordt en de Ramsgeul dan 's nachts niet volledig wordt dichtgemaakt. Aangezien de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000 gebieden Zwartemeer en Ketelmeer en Vossemeer niet worden aangetast, is geen sprake van significante effecten.

Voor de aanlegwerkzaamheden geldt dat nog niet precies bekend is welke uitvoeringsmethodes worden gebruikt en in welke periodes gewerkt moet worden. De werkzaamheden hoeven echter niet op voorhand te leiden tot negatieve effecten op kwalificerende soorten. Wanneer in de periode dat meervleermuizen actief zijn, wel 's nachts met lichtbronnen aan de brug moet worden gewerkt en/of de Ramsgeul 's nachts volledig wordt dichtgemaakt, dan zijn negatieve effecten op de langs de Ramsgeul migrerende meervleermuis niet uit te sluiten. Ook wanneer in het broedseizoen geheid moet worden kunnen negatieve effecten optreden. In dat geval is voor deze specifieke werkzaamheden mogelijk een vergunning vereist op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet.

5.4 Nationaal en provinciaal natuur beleid

De aanleg van het 2x2 tracédeel Ramspol-Ens van de N50 en de vervanging van de Ramspolbrug heeft in de provincie Flevoland geen negatieve effecten op de EHS. De gebieden die onder de (p)EHS van Flevoland vallen liggen op ruime afstand van het plangebied.

De zuidelijke aanlanding van de nieuwe brug wordt wel gerealiseerd in een gebied dat (gedeeltelijk) als (p)EHS voor de provincie Overijssel is aangewezen (oeverzone Ramsgeul). De kwaliteit van de EHS zal hier echter niet achteruitgaan. De aanlandingsplaats van de huidige Ramspolbrug zal na aanleg van de nieuwe brug verdwijnen en een natuurlijke inrichting krijgen. Hierdoor blijft het bebouwingsoppervlakte nagenoeg gelijk. Daarnaast wordt onder de nieuwe brug een faunapassage in de vorm van een vooroever aangelegd, waardoor het voor dieren makkelijker wordt om zich langs de oever van de Ramsgeul van het Zwartemeer naar het Ketelmeer en andersom te verplaatsen. Het tracédeel op het Kampereiland wordt voor een groot deel aangelegd op reeds bestaande wegen, terwijl het huidige N50 traject na voltooiing van het nieuwe tracé wordt verwijderd. De aanleg van het nieuwe tracé en de nieuwe brug hebben derhalve geen negatieve effecten op de functie en de kwaliteit van de EHS. De functie en kwaliteit zullen juist verbeteren door de mitigerende maatregelen die worden toegepast. Verdere toetsing aan het streekplan en eventuele compensatie is derhalve niet noodzakelijk.

6 Compenserende en mitigerende maatregelen

6.1 Inleiding

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen waarmee de te verwachten effecten kunnen worden beperkt of voorkomen. De noodzaak en omvang van deze maatregelen kunnen meer of minder dwingend zijn, afhankelijk van de ernst van de effecten in relatie tot de wet- en regelgeving. In ieder geval is de zorgplicht vanuit de Flora en faunawet van toepassing (artikel 2), waarin staat dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Deze zorgplicht houdt volgens lid 2 in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing is verleend of de activiteiten onder een vrijstelling vallen. Door het toepassen van een aantal algemene mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat de zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet wordt overtreden.

Compenserende maatregelen zijn maatregelen ter compensatie van leefgebied van soorten dat door een ingreep wordt vernietigd. Compensatie komt vaak als voorwaarde (verplichting) naar voren bij een vergunning- of ontheffingsverlening, de toetsing aan het 'nee-tenzij-beginsel' ten aanzien van de EHS of bij strijdigheid met provinciaal soortenbeleid.

6.2 Mitigerende maatregelen

6.2.1 Dwingende mitigerende maatregelen

Zoogdieren

Om verstoring van licht op vleermuizen te voorkomen, moet in de buurt van de vliegroutes (Ramsdiep, Schokkerringweg, Ramsweg) niet worden gewerkt tussen zonsondergang en zonsopkomst. Tevens moet worden voorkomen dat vliegroutes 's nachts ontoegankelijk worden, bijvoorbeeld omdat deze volledig worden afgezet.

Vogels

Voor vogels geldt dat in ieder geval buiten het broedseizoen moet worden gewerkt, dan wel voor aanvang van het broedseizoen met langdurige werkzaamheden moet zijn begonnen, om te voorkomen dat broedvogels zich gaan vestigen. Daarmee kan overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels en verstoring van broedende vogels worden voorkomen. De duur van het broedseizoen kan per soort verschillen en is tevens afhankelijk van weersomstandigheden. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot begin augustus.

Met de aanleg van de nieuwe brug en het tracé (inclusief het kappen van bomen en het eventueel verwijderen van bebouwing) kan daarom het beste voor het begin van het broedseizoen worden begonnen, zodat vogels niet binnen de verstoringszone gaan broeden en effecten op het broedresultaat kunnen worden voorkomen.

Grondgebonden dieren en vogels

Wanneer in de omgeving van het plangebied terreinen in gebruik worden genomen als depot voor materieel, grond of andere materialen, dan dient hiervoor een nadere toetsing plaats te vinden. Er hoeft geen ontheffing/vergunning te worden aangevraagd indien binnen de invloedssfeer van het depot (ruimtebeslag, verstoring incl. transport) geen beschermde soorten of vaste verblijfplaatsen (Flora en Fauna-wet), dan wel beschermde gebieden (Natura 2000, EHS) aanwezig zijn.

Amfibieën

Om te voorkomen dat zich tijdens de werkzaamheden rugstreeppadden in het plangebied vestigen waardoor alsnog een ontheffing moet worden aangevraagd, wordt aanbevolen om het plangebied af te zetten met een speciaal amfibieënscherm. Voor de exacte toepassing kan het beste advies worden gevraagd bij een ter zake kundige op het gebied van amfibieën.

6.2.2 Mitigerende maatregelen in het kader van de zorgplicht

Grondgebonden dieren

Voor grondgebonden dieren (zoogdieren, amfibieën) geldt dat in het kader van de zorgplicht zo veel mogelijk voorkomen moet worden dat ze worden gedood of verwond door de aanlegwerkzaamheden. Dit kan door enkele weken voor aanvang van de werkzaamheden de vegetatie op het terrein kort te maaien zodat aanwezige (kleine) zoogdieren de kans krijgen om te vluchten en een ander leefgebied te zoeken.

Reptielen, amfibieën en vissen

Tijdens de werkzaamheden dient vanaf de aanlegplaats in beide zijden van de watergang te worden gewerkt, zodat de aanwezige kikkers, padden, salamanders en vissen naar die delen van de watergang worden verdreven waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Bij het droogleggen van (een deel van) de watergang dienen de aanwezige dieren vooraf zo veel mogelijk te worden verjaagd of weggevangen en overgezet naar andere geschikte leefgebieden. Dit dient bij voorkeur te gebeuren buiten de periode van winterrust van de dieren (oktober – maart) en de voortplantingstijd (maart – juni).

6.3 Compenserende maatregelen

Voor de aantasting van de vliegroutes van vleermuizen door het verwijderen van de aanwezige bomen is compensatie noodzakelijk in het kader van de ontheffingverlening. De effecten worden gecompenseerd door de beplanting langs de N50 door te zetten langs het talud van het viaduct in de Schokkerringweg in noordoostelijke richting tot de rotonde in de Kamperweg. Op plaatsen waar vleermuizen wegen moeten oversteken wordt aansluitend op de vliegroute een zogenoemde hop-over aangelegd, waardoor vleermuizen worden gedwongen de weg op hoogte over te steken. Dit voorkomt dat ze tijdens het oversteken van wegen door auto's worden doodgereden.

Om langs de oever van het Zwartemeer naar het Ketelmeer te kunnen komen wordt voor zoogdieren als bunzing, hermelijn, otter en andere grondgebonden zoogdieren onder de nieuwe brug een faunapassage aangelegd, aansluitend bij het Meerjarenprogramma Ontsnippering van het ministerie van V&W. De doelstelling van het EHS-gebied langs de oevers van het Ramsdiep wordt daarmee gerealiseerd en er vindt geen strijdigheid plaats met het Streekplan.

Om het nieuwe tracé voor grondgebonden soorten passeerbaar te maken, wordt op twee plaatsen onder de weg een faunapassage aangelegd. De exacte plaatsen zijn aangegeven in het landschapsplan (kaart nieuwe inrichting) en eveneens op de detailkaarten 2 en 4 bij het TB. Langs het tracé wordt gaas aangebracht, dat de dieren in de richting van de faunapassages leidt. Voor dieren die ondanks het gaas toch op de weg belanden worden op verschillende plaatsen 'terugkeerluiken' aangebracht.

Reptielen, amfibieën en grondgebonden dieren

Wanneer het tracé een watergang kruist, zoals bij de Ramstocht, dan wordt gebruik gemaakt van open duikers die zijn voorzien van looprichels. Op die manier kunnen dieren de watergang

blijven gebruiken als migratieroute en kunnen grondgebonden dieren zich via de looprichels langs de oevers van de watergang bewegen.

7 Conclusies

7.1 Conclusies ten aanzien van de Flora- en faunawet

- De effecten van de aanleg van het 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens en de vervanging van de Ramspolbrug bestaan met name uit aantasting van leefgebieden van dieren en standplaatsen van planten door ruimtebeslag en verstoring tijdens de werkzaamheden door licht, geluid en menselijke activiteiten.
- De zwanebloem, dotterbloem, meerkikker, middelste groene kikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, vos, ree, haas, konijn, mol, dwergmuis, aardmuis, veldmuis, gewone bosspitsmuis, bunzing, wezel, hermelijn en woelrat zijn algemeen beschermde soorten (tabel 1-soorten), waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt bij ruimtelijke ingrepen. De aanleg van het 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens is te bestempelen als ruimtelijke ingreep, waardoor voor deze tabel 1-soorten derhalve geen ontheffing nodig is. De zorgplicht blijft voor deze soorten wel van kracht.
Als compenserende maatregelen zijn het aanleggen van faunapassages onder de weg en het aanleggen van een faunapassage langs de oever van het Ramsdiep onder de nieuwe brug opgenomen.
- De rugstreppad, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en alle in het plangebied aanwezige vogelsoorten zijn strikt beschermde soorten (tabel 2 of 3-soorten), waarvoor geen vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt en derhalve een ontheffing dient te worden aangevraagd wanneer een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soorten wordt overtreden. Voor de rugstreppad is geen ontheffing nodig, omdat deze in het plangebied niet voorkomt. Om te voorkomen dat zich tijdens de werkzaamheden rugstreppadden in het plangebied vestigen waardoor alsnog een ontheffing moet worden aangevraagd (om de dieren weg te vangen), wordt aanbevolen om het plangebied af te zetten met een speciaal amfibieën-scherm. Een eventuele ontheffing zal gezien de gunstige staat van instandhouding en dwingende redenen van groot openbaar belang wel worden verleend, maar dit kost wel de nodige proceduurtijd (3-6 maanden), waarin de werkzaamheden zullen moeten worden stilgelegd.
- Voor de vleermuizen geldt dat op twee plaatsen de vliegroutes zullen worden doorkruist door de aanleg van het nieuwe tracé. Dit is het geval bij de kruising van het nieuwe tracé met de Ramsweg en de Schokkerringweg. Aangezien er geen lijnvormige landschapselementen in de buurt liggen die als alternatieve vliegroute kunnen dienen, is voor de aantasting van deze vliegroutes een ontheffing vereist op grond van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis en de laatvlieger, de soorten die de vliegroutes gebruiken, zijn algemeen voorkomende soorten, waarvan de gunstige staat van instandhouding op voorhand niet in gevaar komt. Omdat er tevens sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang (verkeersveiligheid, aanpassing van regionale infrastructuur) is het aannemelijk dat de ontheffing door de minister van LNV zal worden verleend.
De aanpassing van de N50 is nodig om redenen van verkeersveiligheid en regionale infrastructuur. Op de huidige N50 gebeuren veel ongevallen o.a. door de vele gelijkvloerse aansluitingen en de smalle brug waar langzaam en snel verkeer zich mengen. Door de aanpassing van de N50 aan de doorgaande functie van de N50 verbetert de verkeersveiligheid sterk. Dit wordt nader toegelicht in het Tracébesluit N50 Ramspol-Ens (zie hoofdstuk 1 en 2 van de toelichting bij het Tracébesluit) waar deze Natuurtoets een bijlage bij is.

Om de lokale gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen niet in gevaar te brengen worden ter compensatie nieuwe groenstructuren aangelegd die aansluiten op de bestaande vliegroutes (*beplanting langs de N50 door te zetten langs het talud van het viaduct in de Schokkerringweg in noordoostelijke richting tot de rotonde in de Kamperweg inclusief een zogenoemde hopover voor het oversteken van de weg*). Daarnaast moet directe lichtinval op het water van de Ramsgeul en het Ramsdiep door lampen aan de brug worden vermeden om negatieve effecten op meervleermuizen en watervleermuizen te minimaliseren.

- Voor broedvogels geldt over het algemeen dat buiten het broedseizoen geen ontheffing nodig is voor het verstoren of aantasten van nesten. Alleen wanneer deze nesten ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn door de vogels, of de vogels elk jaar terugkomen naar hetzelfde nest, is een ontheffing vereist. De nesten van in het plangebied aangetroffen broedvogels worden buiten het broedseizoen niet gebruikt, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd *wanneer buiten het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus) wordt gewerkt*. Vaste rust- of verblijfplaatsen van standvogels zoals bijvoorbeeld uilen en spechten, die ook buiten het broedseizoen beschermd zijn, zijn niet binnen het plangebied aanwezig.
- Uit deze natuurtoets blijkt dat, wanneer buiten het broedseizoen van vogels wordt gewerkt, alleen ten aanzien van de aantasting van de vliegroutes van vleermuizen een ontheffing moet worden aangevraagd op grond van de Flora- en faunawet, indien de werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode dat de dieren actief zijn, dit is een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsopkomst. Omdat het gaat om algemene soorten (gewone dwergvleermuis en de laatvlieger), waarvan de gunstige staat van instandhouding op voorhand niet in gevaar komt en omdat er tevens sprake is van een dwingende reden van openbaar belang (verkeersveiligheid en regionale infrastructuur, zie de toelichting hiervoor) is het aannemelijk dat een eventueel benodigde ontheffing door de minister van LNV zal worden verleend.
- Door het toepassen van de in het landschapsplan voorgestelde compenserende maatregelen (aanbrengen van groenstructuren) op de betreffende locaties komt de gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen niet in gevaar.

De compenserende en dwingende mitigerende maatregelen (zoals beschreven in hoofdstuk 6) zijn in bovenstaande tekst cursief weergegeven. De compenserende maatregelen zijn tevens opgenomen in het besluit behorend bij dit TB. De mitigerende maatregelen worden opgenomen in de aanvraag voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet.

7.2 Conclusies ten aanzien van de Natuurbeschermingswet

- Het gebied waar het nieuwe 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens wordt aangelegd wordt door geen van de soorten, waarvoor het Ketelmeer en Vossemeer en het Zwartemeer als speciale beschermingszone op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn aangewezen, gebruikt als foerageer-, broed- of leefgebied.
- Geen van de soorten waarvoor het Ketelmeer en Vossemeer en Zwartemeer als Natura 2000 gebied op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn aangewezen en aangemeld is specifiek gebonden aan het deel van de Ramsgeul waar de nieuwe brug zal worden aangelegd. De soorten hebben hun belangrijkste foerageer-, rust- en leefgebieden op andere plekken binnen de Natura 2000 gebieden. Wel vormt deze geul een verbindingroute voor de vissen, watervogels en de meervleermuis om van het ene in het andere Natura 2000 gebied te komen. Deze mogelijkheid blijft bestaan en wordt zelfs verbeterd vanwege de faunapassage die langs de oevers van het Ramsdiep wordt aangelegd.
Om tijdens de aanlegfase geen negatieve effecten op meervleermuizen te veroorzaken mag in de periode dat meervleermuizen actief zijn niet 's nachts met lichtbronnen gewerkt worden en mag de Ramsgeul dan 's nachts niet volledig worden dichtgemaakt. De aanlegwerkzaamheden mogen tevens geen verstoring van broedende vogels tot gevolg hebben. Deze werkzaamheden dienen dan ook zo veel mogelijk buiten het broedseizoen, dat globaal loopt van half maart tot begin augustus, te worden uitgevoerd.

Wanneer in de periode dat meervleermuizen actief zijn wel 's nachts met lichtbronnen aan de brug moet worden gewerkt, de Ramsgeul 's nachts volledig wordt dichtgemaakt of aanlegwerkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, dan zijn negatieve effecten op de langs de Ramsgeul migrerende meervleermuis en broedvogels in de omgeving niet op voorhand uit te sluiten en is derhalve alsnog een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet.

- Er vindt door de aanleg van het 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens en de nieuwe brug geen verstoring plaats van de vogel- en diersoorten waarvoor het Ketelmeer en Vossemeer en Zwartemeer als speciale beschermingszone op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Uit geluidsberekening is gebleken dat met enkellaags ZOAB het geluidsniveau niet of nauwelijks verandert ten opzichte van de huidige situatie. In het Standpunt van de Minister van VenW is besloten om op het tracé tweelaags ZOAB toe te passen, waardoor het geluidsniveau in de Natura 2000 gebieden juist aanzienlijk afneemt en zelfs onder het niveau van dat van het huidige tracé komt te liggen.
- Er vindt door de aanleg van het 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens en de nieuwe brug geen verslechtering plaats van de habitattypen waarvoor het Zwartemeer als speciale beschermingszone op grond van de Habitatrichtlijn is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen voor kwalificerende habitattypen worden niet aangetast.
- Uit de voorliggende uitgebreide voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet blijkt dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor kwalificerende habitattypen en kwalificerende en overige relevante soorten van de aangrenzende Natura 2000 gebieden door de aanleg van het 2x2 tracédeel N50 Ramspol-Ens met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Derhalve is het uitvoeren van een verslechterings- of verstoringstoets of een Passende Beoordeling niet noodzakelijk. Alleen wanneer de uitvoeringswerkzaamheden (bijvoorbeeld het heien van de brugpeilers) kunnen leiden tot verstoring van broedvogels of de meervleermuis is mogelijk een vergunning noodzakelijk en dient aan de hand van een verslechterings- en verstoringstoets te worden gekeken in hoeverre dan sprake is van verstoring van de genoemde soorten.

8 Literatuur

Broekhuizen, S., et al., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, KNNV-Uitgeverij, Utrecht.

DLG, 2005. Ecologische visie; N50 Ens-Ramspol Landschappelijke en ecologische visie. Ministerie van V&W.

Eekelder, P. 2006. Ketelmeer & Zwartemeer. Levering vogelgegevens. SOVON rapport GAS 2006-026. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Krijgsveld, K.L., et al., 2004. Verstoring gevoeligheid van vogels; literatuurstudie naar de reactie van vogels op recreatie. Vogelbescherming Nederland & Bureau Waardenburg, Culemborg.

Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV-Uitgeverij, Utrecht.

Meijden, D. van der, 2004. Flora- en faunawet. Editie 2005, Koninklijke Vermande Den Haag.

Ministerie van LNV, 2004. AMvB art. 75, Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele ander wijzigingen, Staatsblad 2004, 501 (en Nota van Toelichting)

Ministerie van LNV, 2004. Overzicht beschermingsregimes AMvB Flora- en faunawet, via website LNV: www.minlnv.nl.

Molenaar, J.G. de, R.J.H.G. Henkens, C. ter Braak, C. van Duyne, G. Hoefsloot, D.A. Jonkers; Wegverlichting en natuur IV. Effecten van wegverlichting op het ruimtelijk gedrag van zoogdieren; gepubliceerd: 16 apr 2003; 72 pp.

Molenaar, J.G. de, D.A. Jonkers & F.G.W.A. Ottburg; Mogelijke effecten van verlichting vanuit Rustenburg op kwalificerende en andere vogelsoorten in de Bovenste Polder onder Wageningen; gepubliceerd: 25 nov 2005; 41 pp.

Natuurloket, Website met gegevens over aanwezigheid van planten en dieren in Nederland (www.natuurloket.nl).

RAVON 2004. Jaarverslag "Reptielen amfibieën en vissen" via website: www.ravon.nl.

Reinhold, J.O., 1999. Migratiemogelijkheden voor de ringslang; traject Kuinderbos – Casteleynplas. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad.

Rijsewijk, A.C. van, W. Bosman en R. Zollinger, 2005. Gebiedsdekkend onderzoek naar het voorkomen van de rugstreeppad in de provincie Flevoland. RAVON, Nijmegen.

Rijsewijk, A.C. van, en W. Bosman, 2004. Tussenrapportage van een verspreidingsonderzoek naar de rugstreeppad in Flevoland. RAVON, Nijmegen.

Veen, S.M. et al., 2003. Omgevingsanalyse N50 Ramspol-Ens t.b.v. aanpassing wegvak tot autoweg. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

VZZ, 2004. Onderzoek naar de geschiktheid van de provincie Flevoland als leefgebied voor waterspitsmuis en noordse woelmuis. VZZ, Arnhem.

Bijlage 1

Gegevens Natuurloket

Globaal rapport verspreiding beschermde en bedreigde soorten

Samenstelling: 11-5-2006

Let op: Aan deze gegevens kunnen geen rechten worden ontleend. Lees ook de afwijzing van **aansprakelijkheid** op onze website.

In onderstaande tabel staat het aantal beschermde en bedreigde soorten per kilometerhok.

Databanken worden regelmatig geactualiseerd. Het kan dus zijn dat er meer gegevens beschikbaar zijn dan in dit overzicht vermeld staat. Wanneer u gegevens bij Het Natuurloket koopt, dan krijgt u uiteraard de meest recente informatie.

Als in een kilometerhok geen beschermde soorten zijn aangetroffen, terwijl het hok niet goed is onderzocht, dan is het veelal nodig om aanvullend veldonderzoek uit te voeren. Als een kilometerhok goed is onderzocht, hoeft u voor de desbetreffende soortgroep geen aanvullend onderzoek te doen: de gegevens die u bij Het Natuurloket koopt, volstaan dan.

Rapportage voor kilometerhok X:183 / Y:515								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaatplanten					matig	-	1975-1990	
Mossen					niet onderzocht		1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005	
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005	
Broedvogels		25		7	goed	0%	1994-2005	
Watervogels		12	6		goed	0%	96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005	
Amfibieën	1	1	1		slecht	0%	1991-2005	
Vissen					niet onderzocht		1991-2005	
Dagvlinders					niet onderzocht		1995-2005	
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005	
Libellen					niet onderzocht		1991-2005	
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005	
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005	

FF = Flora- en faunawet
lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Rapportage voor kilometerhok X:183 / Y:516

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					matig	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels					niet onderzocht		1994-2005
Watervogels		12	6		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën					niet onderzocht		1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders					niet onderzocht		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					redelijk		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

Rapportage voor kilometerhok X:183 / Y:517

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					matig	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		20		4	goed	0%	1994-2005
Watervogels		25			goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën					niet onderzocht		1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders					niet onderzocht		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

Rapportage voor kilometerhok X:184 / Y:514							
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					matig	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels					niet onderzocht		1994-2005
Watervogels		12	6		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën					niet onderzocht		1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders					niet onderzocht		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

Rapportage voor kilometerhok X:184 / Y:515							
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					matig	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels					niet onderzocht		1994-2005
Watervogels		12	6		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën					slecht		1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders					niet onderzocht		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

Bijlage 2

Toelichting vogeltelgegevens

Ketelmeer & Zwartemeer

Toelichting vogelgegevens

Productie: SOVON Vogelonderzoek Nederland
Rijksstraatweg 178
6573 DG Beek-Ubbergen

Telefoon: (024) 684 81 11
Fax: (024) 684 81 22
email: advies@sovon.nl
homepage: www.sovon.nl

Aanvrager: Grontmij

Datum: 18-04-2006

SOVON rapport: 2006.GAS2006-026

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Eekelder, P. 2006. Ketelmeer & Zwartemeer. Levering vogelgegevens. SOVON rapport GAS 2006-026. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Inleiding

Grontmij wenst inzicht in de beschikbare vogelgegevens van het Ketelmeer en Zwartemeer omgeving Ramspol.

In deze rapportage worden de vogelgegevens gepresenteerd. Hierbij wordt eerst de volledigheid van het beschikbare materiaal geduid. Van de watervogels worden de soorten besproken die de 1% norm overschrijden (d.w.z. 1% van de internationale populatiegrootte. Een gebied waar de 1%-norm wordt gehaald wordt hiermee internationaal algemeen beschouwd als een belangrijk gebied voor watervogels). In sommige gevallen wordt gewezen op soorten die een belangrijke regionale betekenis hebben.

Voor degenen die niet bekend zijn met de telprojecten van SOVON, wordt in bijlage 1 een beschrijving gegeven van de projecten.

Volledigheid van gegevens

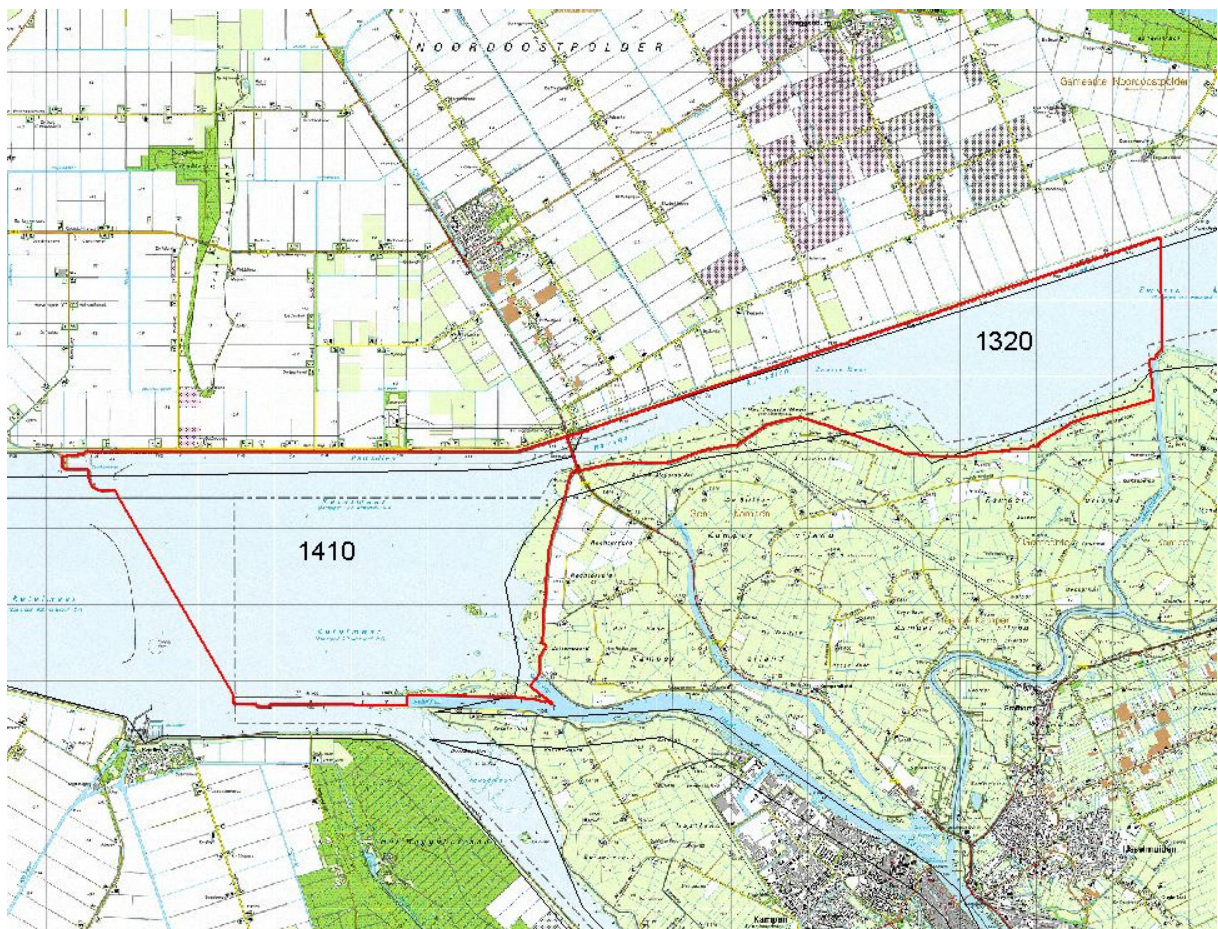
Broedvogels

n.v.t.

Watervogels

Van 2 watervogelgebieden zijn gegevens beschikbaar (RM1410 en RM1320). Het betreft twee watervogelgebieden van de Provincie Flevoland die maandelijks jaarrond geteld worden. (De provincie Flevoland ontvangt graag een rapport wanneer die gereed is. Sturen naar Edzar van de Water, p/a Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200AB Lelystad)

Voor de ligging van deze telgebieden zie Figuur B1. 1.

Figuur B1. 1 De ligging van de watervogelgebieden.

RESULTATEN

Watervogels

Zowel het Zwartemeer als het Ketelmeer zijn belangrijke gebieden voor watervogels. De volgende soorten komen in de hoogste aantallen voor (in relatie tot de 1%-norm van de soort):

Zwartemeer: Kolgans (1/3 van de 1%-norm), Grauwe Gans (3/4 van de 1%-norm), Smient (bijna de helft van de 1%-norm), Krakeend (bijna de helft van de 1%-norm), Wintertaling (bijna de helft van de 1%-norm) en Pijlstaart (bijna 1/3 van de 1%-norm).

Ketelmeer: Aalscholver (ruim 3/4 van de 1%-norm), Lepelaar (ruim 1/3 van de 1%-norm), Grauwe Gans (ruim de helft van de 1%-norm), Krakeend (2/3 van de 1%-norm), Kuifeend (2/3 van de 1%-norm) en Nonnetje (bijna 1/3 van de 1%-norm).

VOGELRICHTLIJNGEBIED

Het onderzoeksgebied ligt binnen de Vogelrichtlijngebieden Ketelmeer en Zwartemeer.

Alle *kwalificerende en overige relevante soorten* voor zowel het Ketelmeer als het Zwartemeer zijn tijdens de watervogeltellingen waargenomen in beide gebieden.

Kaart met globale voorkomen van soorten binnen telgebied Zwarte Water

De teller van het telgebied Zwarte Water is gevraagd op een kaartje het voorkomen van de kwalificerende en overige relevante soorten aan te geven. Dit kaartje is nu nog niet voorhanden. Dit wordt zo spoedig mogelijk nageleverd.

BESTANDEN

In bijgaande tabel zijn alle gegevens opgenomen (**GAS2006-026 Ketelmeer Zwartemeer.xls**). De *watervogels* worden gepresenteerd per telgebied. Van de watervogeltellingen worden de seizoensmaxima, de Midwintertelling en de gemiddelden per maand (jan-dec) op aparte tabbladen weergegeven. De begrenzing van de telgebieden is digitaal meegeleverd in **GAS2006-026 Watervogelgebieden.zip**.

INFORMATIE OVER DE PROJECTEN

SOVON Vogelonderzoek Nederland volgt sinds de jaren '70 de verspreiding, het voorkomen en de ontwikkeling van Nederlandse vogels. Broedvogels, maar ook water- en wintervogels. De resultaten vormen een basis voor het natuurbeleid en -beheer in ons land. Vanuit het hoofdkantoor in Beek-Ubbergen wordt de landelijke coördinatie van alle telprojecten verzorgd. De tellingen worden uitgevoerd door duizenden vrijwilligers, veelal verbonden aan een plaatselijke vogelwerkgroep.

Telprojecten

Broedvogels worden in kaart gebracht middels drie projecten. Twee hiervan zijn jaarlijks terugkerende projecten: het BMP, bedoeld voor de algemene broedvogelsoorten en het LSB, dat zich richt op de zeldzame soorten. Daarnaast heeft in 1998-2000 een landdekkend onderzoek plaats gevonden ten behoeve van de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (BVA). *Water- en wintervogels* worden geteld middels twee projecten: tellingen van watervogels (maandelijks, zoveel mogelijk jaarrond) en een transecttelling van overwinterende vogels (ook niet-watervogels) in december (PTT). Hieronder worden de afzonderlijke telprojecten toegelicht.

Broedvogels

"**SOVON Vogelonderzoek Nederland** volgt sinds de jaren '70 de verspreiding, het voorkomen en de ontwikkeling van Nederlandse vogels. Broedvogels, maar ook winter- en trekvogels. De resultaten vormen een basis voor het natuurbeleid en -beheer in ons land. Vanuit het hoofdkantoor in Beek-Ubbergen wordt de landelijke coördinatie van alle telprojecten verzorgd. De tellingen worden uitgevoerd door duizenden vrijwilligers, veelal verbonden aan een plaatselijke vogelwerkgroep.

Telprojecten

Broedvogels worden in kaart gebracht middels drie verschillende projecten. Twee hiervan zijn jaarlijks terugkerende projecten: het BMP, bedoeld voor de algemene broedvogelsoorten en het LSB, dat zich richt op de zeldzame soorten. Daarnaast heeft in 1998-2000 een landdekkend onderzoek plaats gevonden ten behoeve van de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (BVA). Overwinterende vogels worden geteld middels vier jaarlijkse projecten: een maandelijks watervogeltelling in september-april, een ganzen- en zwanentelling in september-april, een internationale midwintertelling in januari, en een transecttelling van overwinterende vogels (ook niet-watervogels) in december (PTT). Hieronder worden de afzonderlijke telprojecten toegelicht.

Broedvogels

Atlasproject van de Nederlandse Broedvogels (BVA)

In de jaren 1998-2000 is er in het kader van het Atlasproject voor broedvogels in geheel Nederland veldwerk uitgevoerd. Een belangrijk onderdeel van het veldwerk voor dit project bestond uit het vergaren van broedvogeldata op het niveau van kilometerhokken. Daarbij werden in elk atlasblok van 25 vierkante kilometer volgens een vast patroon steeds 8 kilometerhokken twee maal in het broedseizoen een uur lang bezocht. De soortenlijsten op kilometerhokniveau zijn gebaseerd op dit onderzoek. Hierbij moet bedacht worden dat niet alle aanwezige soorten daadwerkelijk zijn vastgesteld tijdens het veldwerk. Gemiddeld wordt 70% van de aanwezige soorten aangetroffen; in open akker- en graslandgebieden is dit percentage hoger (80%) en in gemengd bos lager (60%). Halfopen cultuurland en moeras nemen een middenpositie in. Het tweede deel van het atlasproject bestond uit het samenstellen van een volledige soortenlijst van het gehele atlasblok (5 x 5 km-hokken). Dit onderzoek strekte zich uit over de hele periode van drie jaar. Op deze manier werd ook de rest van het atlasblok onderzocht. Deze atlasbloktotaallijst geeft een goed beeld van alle in het atlasblok voorkomende broedvogels.

Landelijk Soortenonderzoek Broedvogels (LSB)

Het LSB richt zich op het jaarlijks verzamelen van de aantallen broedgevallen van in kolonies broedende soorten en de aantallen broedgevallen van zeldzame soorten. Bij de kolonievogelsoorten mag uitgegaan worden van een vrijwel landdekkende inventarisatie. Bij de zeldzame soorten worden in ieder geval de belangrijkste gebieden geteld.

De volledigheid per soort wordt in de jaarlijkse rapportage's vermeld (van Dijk *et al.* 2003b). Standaardisatie van de gegevensverzameling wordt bereikt middels richtlijnen zoals beschreven in de handleiding (van Dijk & Hustings 1996). Deze handleiding beschrijft de werkwijze voor het tellen van kolonies en de interpretatie van waarnemingen van zeldzame soorten. De coördinatie van het LSB-project vindt grotendeels plaats door een 20-tal districtscoördinatoren (DC's). Zij hebben ieder een (deel van een) provincie, onder hun hoede en onderhouden contacten met de vogeltellers. De DC's voeren ook een eerste controle uit van de gegevens die op standaard formulieren worden ingestuurd. De verdere verwerking van de aangeleverde telgegevens vindt plaats op het landelijk kantoor van SOVON. De gegevens worden in een database opgeslagen op het niveau van een kilometerhok.

Broedvogel Monitoring Project (BMP)

Het BMP heeft tot doel de aantalsveranderingen van de meer algemene soorten te volgen. In vaste proefvlakken van 15 tot 500 hectare worden jaarlijks alle soorten of een bepaalde selectie van soorten onderzocht. Deze selectie kan bestaan uit een set van bijzondere soorten, alleen weidevogels of alleen roofvogels. De proefvlakken liggen verspreid over Nederland. Jaarlijks worden ongeveer 1500 proefvlakken geteld, waarvan ongeveer de helft op alle soorten. Ieder proefvlak wordt, afhankelijk van het landschapstype, vijf tot tien keer bezocht waarbij alle op een broedgeval (territorium) duidende waarnemingen op een kaart ingetekend worden. Aan de hand van in de handleiding beschreven criteria wordt aan het eind van het veldseizoen het aantal broedparen vastgesteld (van Dijk 1996). Deze gegevens worden op formulier gezet en naar het SOVON kantoor gestuurd. Daar worden ze gecontroleerd en klaar gemaakt voor opname in de database. De gegevens worden opgeslagen per proefvlak. Over de resultaten van het BMP wordt jaarlijks gerapporteerd (van Dijk *et al.* 2003a).

Water- en wintervogels

Watervogels

Vanaf seizoen 1992/93 is de coördinatie van de watervogeltellingen ondergebracht bij SOVON (zie van Roomen *et al.* 2003). Het ging daarbij om de maandelijkse ganzen- en zwanentellingen, maandelijkse tellingen van de Zoete Rijkswateren, de midwintertelling in januari en tellingen in de Waddenzee. Het welslagen van deze projecten was en is alleen mogelijk dankzij vrijwillige tellers en regionale coördinatoren. Jaarlijks werden de telresultaten toegankelijk gemaakt in projectverslagen. Daarnaast werden in opdracht van Vogelbescherming Nederland enkele overzichten opgesteld van belangrijke vogelgebieden in Nederland.

Bij een evaluatie van de watervogelprojecten, in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring, bleek de genoemde opzet niet geheel te voldoen. Door de projectgewijze aanpak bleef de informatie over het voorkomen van watervogels versnipperd. Bovendien bleek het beleid behoefte te hebben aan meer informatie, bijvoorbeeld uit de nieuw aangewezen Vogelrichtlijngebieden ofwel Speciale Beschermingszones. Om de ontwikkelingen in deze gebieden goed in de gaten te houden, zijn tellingen die beperkt blijven tot de maand januari (wat veelal het geval was) niet genoeg. Met ingang van het winterhalfjaar 2000/01 is het netwerk aan telgebieden daarom uitgebreid, wordt het merendeel van de belangrijke watervogelgebieden in het winterhalfjaar maandelijks geteld en worden alle projectresultaten in een gezamenlijk rapport opgenomen (van Roomen *et al.* 2002).

Het huidige watervogelmeetnet kent de volgende doelstellingen:

Het signaleren van aantalsontwikkelingen op landelijke schaal;

- Het signaleren van aantalsontwikkelingen in Zoete en Zoute Rijkswateren, in Vogelrichtlijngebieden en op belangrijke ganzen- en zwanenpleisterplaatsen.
- Het vaststellen van de populatieomvang van in Nederland verblijvende watervogels in januari, en van een aantal ganzensoorten in september, november, januari, maart en mei.

Sommige doelstellingen vloeien mede voort uit internationale afspraken, zoals de betrokkenheid bij de midwintertelling en de internationale ganzentellingen onder de vlag van *Wetlands International*. In het Waddengebied maken de tellingen onderdeel uit van een samenwerkingsverband met Denemarken en Duitsland.

Punt-Transect-Tellingen (PTT)

Het Punt Transect Tellingen project (PTT) is het oudste monitoringproject van SOVON Vogelonderzoek Nederland en werd in 1978 in het leven geroepen omdat van veel, vooral algemeen voorkomende, wintervogels vrijwel niets bekend was over de aantalsontwikkelingen binnen Nederland (Boele 1998). De doelstellingen van het door SOVON en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) opgezette project waren (a) het volgen van de aantalsontwikkelingen van zoveel mogelijk soorten winter- en trekvogels door de jaren heen en binnen één winter, zo mogelijk in relatie tot de achterliggende oorzaken, en (b) het volgen van de veranderingen in de verspreiding van winter- en trekvogels (SOVON & CBS 1986). De uitvoering van het project is op alle punten gestandaardiseerd en houdt in dat waarnemers puntsgewijs op een vaste route gedurende een vaste tijd alle vogels tellen.

Literatuur

Van Beusekom R., Huigen P., Hustings F., de Pater K. & Thissen J. (red.) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

Boele A. 1998. Handleiding Punt Transect Tellingen project - herziene uitgave 1998 t.b.v. nieuwe waarnemers. CBS & SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (BMP). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

van Dijk A.J. & Hustings F. 1996. Broedvogelinventarisatie Kolonievogels en Zeldzame Soorten. Handleiding Landelijk Soortonderzoek Broedvogels (LSB). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

van Dijk A.J., Hustings F., Zoetebier D. & Plate C. 2003a. Broedvogel Monitoring Project jaarverslag 2000-2001. SOVON-monitoringrapport 2003/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland.

van Dijk A.J., Hustings F., van der Weide M.J.T., Zoetebier D. & Plate C. 2003b. Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 2002. SOVON-monitoringrapport 2003/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Osieck E.R. & Hustings F. 1994. Rode lijst van bedreigde soorten en blauwe lijst van belangrijke soorten in Nederland. (Techn. Rapport Vogelbescherming Nederland 12) Vogelbescherming Nederland, Zeist.

van Roomen M.W.J., van Winden E.A.J., Koffijberg K., Voslamber B., Kleefstra R., Ottens G. & SOVON Ganzen en zwanenwerkgroep 2002. Watervogels in Nederland in 2000/2001. SOVON-monitoringrapport 2002/04, RIZA-rapport BM02.15. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

van Roomen M.W.J., Hustings F. & Koffijberg K. 2003. Handleiding monitoringproject watervogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

SOVON & CBS. 1986. Handleiding Punt-Transect-Tellingen project voor wintervogels (herziene uitgave zomer 1986). Centraal Bureau voor de Statistiek, Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland.

Bijlage 3

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-
gebieden Ketelmeer en Vossemeer en Zwartemeer

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer

Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Specifieke doelen

A021 Roerdomp

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting: De roerdomp is van oudsher een broedvogel in uitgestrekte rietvelden.

In de periode 1981-2003 werden jaarlijks tussen de 1 en 6 paren vastgesteld, uit vroegere jaren ontbreken telgegevens. In 1999-2003 werden 1-4 paren geteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio randmeren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 paren.

Toelichting: De porseleinhoen komt beperkt voor in het gebied (1-4 paar). In sommige jaren (bijvoorbeeld 2003) ontbreekt ze in het geheel. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt in gunstige jaren wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A292 Snor

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting: Tellingen van de snor ontbreken goeddeels. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 8. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio randmeren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie. In 1999 telde de populatie van de snor 10 paren.

A298 Grote karekiet

Doel: Uitbreiding omvang en /of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting: De grote karekiet is van oudsher een talrijke broedvogel van de waterrietvelden. In begin 90-er jaren werden circa 60 paren geteld (maximaal 63 paren in 1993) en in de periode 1999-2003 bedroeg het aantal paren jaarlijks 29-47. Het Ketelmeer en Vossemeer is een zeer belangrijk bolwerk voor de grote karekiet in Nederland en één van de weinige gebieden waar in recente jaren het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie van 40 paren nog werd overschre-

den; het laatst in 2001 met 47 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst.

A005 Fuut

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 350 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen futen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met minimum aantallen in mei. In de jaren tachtig sterk is de populatie toegenomen, sinds begin jaren negentig heeft deze toename verder doorgezet weliswaar met meer fluctuaties. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A017 Aalscholver

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 870 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen aalscholwers zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. Het Ketelmeer en Vossemeer leveren één van de grootste bijdragen in Nederland. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De soort is het hele jaar present, met hoogste aantallen in augustus-oktober en minima in december-februari. De populatie is sterk toegenomen in de jaren tachtig, sinds begin jaren negentig is sprake van afvlakking van de trend, weliswaar met sterke fluctuaties. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A034 Lepelaar

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de lepelaar o.a. een functie als foerageergebied. Sinds het eind van de jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Dit patroon komt sterk overeen met dat van planteneters (kolgans, grauwe gans, krakeend, wintertaling, pijlstaart) en heeft waarschijnlijk te maken met natuurontwikkeling in Vossemeer en IJsselmonding. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A037 Kleine zwaan

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 5 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen kleine zwanen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. De soort is bijna alleen aanwezig in november/december, in sterk wisselende aantallen, in sommige jaren is de soort niet aanwezig in de reguliere tellingen. Er was sprake van relatief hoge aantallen in het midden van de jaren negentig, daarna is de populatie mogelijk afgenomen (niet significant). De afname van de kleine zwaan is deels verbonden aan fluctuaties in de omvang van de internationale populatie. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A039 Toendrarietgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting: Aantallen toendrarietganzen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleats. Gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A041 Kolgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 220 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de kolgans o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleaatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Sinds begin jaren negentig is de populatie toegenomen. Dit patroon komt sterk overeen met dat van andere planteneters (grauwe gans, krakeend, wintertaling, pijlstaart) en lepelaar, en heeft waarschijnlijk te maken met natuurontwikkeling in Vossemeer en IJsselmonding. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A043 Grauwe gans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 680 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de grauwe gans o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen, zoals ook in andere gebieden. Dit patroon komt sterk overeen met dat van andere planteneters (kolgans, krakeend, wintertaling, pijlstaart) en lepelaar, en heeft waarschijnlijk te maken met natuurontwikkeling in Vossemeer en IJsselmonding. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A051 Krakeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 160 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de krakeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, en zoals overal in aantal toegenomen. Sinds enkele jaren is er sprake van zeer grote aantallen in augustus (2000 in 2002 en 3600 in 2003), dit is mogelijk een ontwikkeling van nationale betekenis. Dit patroon komt sterk overeen met dat van andere planteneters (kolgans, grauwe gans, wintertaling, pijlstaart) en lepelaar, en heeft waarschijnlijk te maken met natuurontwikkeling in Vossemeer en IJsselmonding. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A052 Wintertaling

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 360 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de wintertaling o.a. een functie als foerageergebied. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Dit patroon komt sterk overeen met dat van andere planteneters (kolgans, grauwe gans, krakeend, pijlstaart) en lepelaar, en heeft waarschijnlijk te maken met natuurontwikkeling in Vossemeer en IJsselmonding. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A054 Pijlstaart

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de pijlstaart o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral een doortrekker, met pieken in oktober/november en maart/april. Eind jaren negentig was er een populatietoename. Dit patroon komt sterk overeen met dat van andere planteneters (kolgans, grauwe gans, krakeend, wintertaling) en lepelaar, en heeft waarschijnlijk te maken met natuurontwikkeling in Vossemeer en IJsselmonding. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A059 Tafeleend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 310 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de tafeleend o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert één van de grootste bijdragen in Nederland. De soort is vooral overwinteraar van september-maart. Sinds het midden van de jaren zeventig is de populatie toegenomen in samenhang met verbetering van de waterkwaliteit en beschikbaarheid van driehoeksmosselen in de

rijntakken. Begin jaren negentig trad een forse afname op, die samen ging met een forse toename in de Veluwerandmeren, waar door ecologisch herstel de voedselbeschikbaarheid sterk toenam. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A061 Kuifeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.500 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen kuifeenden zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert één van de grootste bijdragen in Nederland. De soort is vooral overwinteraar van september-maart, met een piek in december. Sinds het midden van de jaren zeventig is de populatie toegenomen in samenhang met verbetering van de waterkwaliteit en beschikbaarheid van driehoeksmosselen in de rijntakken. Midden jaren tachtig is deze gestabiliseerd en sinds 1996 is de soort iets minder talrijk. Deze afname is elders in het IJsselmeergebied gecompenseerd. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A068 Nonnetje

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen nonnetjes zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De soort is een overwinteraar en vooral aanwezig van december-maart. Aantallen zijn recent stabiel tot toenemend, in het bijzonder in het Vossemeer. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig voor de kwaliteit van het leefgebied, maar het Ketelmeer en Vossemeer levert hieraan geen bijdrage. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A070 Grote zaagbek

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen grote zaagbekken zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Hoewel veruit de mindere van het IJsselmeer, is het Ketelmeer en Vossemeer het tweede gebied in Nederland. De soort is een overwinteraar, aanwezig van november-maart. Aantallen vertonen minder fluctuaties dan in het IJsselmeer en Markermeer. De populatie is fors toegenomen in de jaren tachtig en is sindsdien min of meer stabiel. De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig, maar het Ketelmeer en Vossemeer levert hieraan geen bijdrage. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A094 Visarend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting: Aantallen visarenden zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Na de Biesbosch levert het Ketelmeer & Vossemeer samen met het Haringvliet de grootste bijdrage. Gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A125 Meerkoet

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. De hoogste aantallen komen voor in september-december en in het Vossemeer in juli-september. In het Ketelmeer zijn aantallen toegenomen en sinds eind jaren tachtig gestabiliseerd, wellicht door de toenemende beschikbaarheid van driehoeksmosselen, in het Vossemeer is recent een toename

in aantallen opgetreden, gezien de aanwezigheid in het seizoen houdt dit waarschijnlijk verband met de positieve ontwikkeling van waterplanten. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A156 Grutto

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de grutto o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplek. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding vindt zijn oorsprong vooral in omstandigheden voor de broedpopulatie. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A190 Reuzenster

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting: Aantallen reuzensterren zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaapplek en als foerageergebied. Na het IJsselmeer levert het Ketelmeer en Vossemeer samen met het Lauwersmeer de grootste bijdrage. De gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse, aantallen zijn fluctueren sterk.

Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

Complementaire doelen

H3260 Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitantis en het Callitriche-Batrachion

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit beken en rivieren met waterplanten, *grote fonteinkruiden* (subtype B).

Toelichting: Het betreft hier beken en rivieren met waterplanten, *grote fonteinkruiden* (subtype B) aanwezig in betrekkelijk luwe delen van het Ketelmeer. De IJsseldelta is het enige gebied in Nederland waar dit type over een aaneengesloten oppervlakte voorkomt.

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Zwartemeer

Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Specifieke doelen

H3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Tot de jaren 1960 was het Zwarte Meer kraakhelder en vol met kranswieren en fonteinkruiden, maar door de toevoer van verontreinigd water ontstond in die periode een zuurstofloze en geëutrofiëerde situatie waardoor de waterplantenbegroeiingen ineens stortten. Er resteren nog enkele delen met fonteinkruidbegroeiingen. Verbetering is goed mogelijk gezien de sterk verbeterde waterkwaliteit, waarbij mogelijk op termijn ook habitatype H3140 kranswierwateren kan terugkeren. Het gebied levert de grootste bijdrage voor het voorkomen van fonteinkruidbegroeiingen.

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

Toelichting Het habitatype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is in matige vorm aanwezig in de oeverlanden. Dit subtype verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding.

H6510 Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart* (subtype B).

Toelichting: Van het habitatype glanshaver- en vossenstaarthooilanden zijn momenteel kleine oppervlakten kievitsbloemhooilanden aanwezig, behorend tot het subtype *grote vossenstaart* (subtype B) dat landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. In het gebied zijn goede potenties voor uitbreiding van dit type.

H1145 Grote modderkruiper

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: De betekenis van het Zwarte Meer voor de grote modderkruiper is niet duidelijk, maar van de grote wateren levert het IJsselmeergebied waarschijnlijk de grootste bijdrage voor deze soort, mede gezien de hoge aantallen van de soort in de omliggende polders.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: De kleine modderkruiper is bekend van enkele killen in het gebied.

H1163 Rivierdonderpad

Doel: Behoud verspreiding, behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: De wijdverspreide soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat

van instandhouding. De rivierdonderpad komt in het Zwarte Meer voor op zowel natuurlijk substraat (driehoekmosselen) als op kunstmatig substraat (kribben).

H1318 Meervleermuis

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie. Toelichting Het gebied fungeert als foerageergebied voor meervleermuizen. In de nabijheid van het gebied zijn kolonies aanwezig.

A021 Roerdomp

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 6 paren.

Toelichting: De roerdomp is van oudsher een broedvogel in de uitgestrekte rietvelden. Hoogste aantallen werden vastgesteld na een reeks zachte winters (maximaal 13 in 1961). In de periode 1981-2003 werden jaarlijks tussen de 2 en 6 paren vastgesteld, al ontbreken uit menig jaar telgegevens. In 2000-2003 werden slechts 2-4 paren geteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van

de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio randmeren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A029 Purperreiger

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting: In 1940 vestigde de purperreiger zich in het Zwarte Meer. De populatie nam geleidelijk toe tot een maximum van circa 150 paren in 1968. Vervolgens trad een sterke afname op met ten minste 60 paren begin 80-er jaren en ten minste 30 paren begin 90-er jaren. In de periode 1999- 2003 resteerden 2-15 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 7 paren.

Toelichting: De porseleinhoen was al voor de afsluiting een talrijke broedvogel in de biezenvegetaties langs de oever van het Zwarte Meer. Door het geleidelijk verdwijnen van deze begroeiing na de afsluiting nam het aantal af tot het huidige, sterk fluctuerende niveau van 1-7 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gewenste aantal heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie, in gunstige jaren.

A292 Snor

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.

Toelichting: De snor is van oudsher een broedvogel in rietvelden langs de kust. Door uitbreiding van het riet in de 50-er en 60-er jaren nam het aantal sterk toe tot een aantal van 200 paren in 1970. Daarna liep het aantal weer duidelijk terug en in 2000 resteerden hooguit enkele 10-tallen paren; gemiddeld voor de periode 1999-2003 27 paren. Het herstellen van een populatieniveau boven het gewenste aantal voor een regionale sleutelpopulatie van 100 broedparen, samen met de andere oostelijke randmeren, zal een belangrijk bolwerk betekenen voor de Nederlandse populatie. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio randmeren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A295 Rietzanger

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor met een draagkracht voor een populatie van ten minste 270 paren.

Toelichting: In de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren van de rietzanger geschat op 270. Gezien de landelijke gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A298 Grote karekiet

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting: De grote karekiet is van oudsher een talrijke broedvogel van de waterrietvelden. In 1970 werd de populatie op ca. 200 geschat. Tellingen uit begin 90-er jaren leverden nog maximaal 59 paren op (1990) en in de periode 1999-2003 bedroeg het aantal paren jaarlijks 32-37. Het Zwarte Meer is een zeer belangrijk bolwerk voor de grote karekiet in Nederland en één van de weinige gebieden waar in de 90-er jaren het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie van 40 paren nog werd overschreden. Het laatst in 1998 met 44 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A005 Fuut

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 170 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de fuut o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present met een piek in september en een minimum in december/januari. Eind jaren tachtig – begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen en sindsdien weer enigszins afgenomen. Regionaal zijn aantallen stabiel en nationaal toenemend. De matig ongunstige staat van instandhouding op onderdeel leefgebied heeft vooral betrekking op het IJsselmeer en Markermeer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A017 Aalscholver

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 330 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de aalscholver o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met hoogste aantallen in augustus/september, en minima in december-februari. De populatie is sterk toegenomen sinds midden jaren tachtig, recente aantallen zijn weer iets lager. Zowel regionaal als nationaal nemen aantallen toe tot stabiliserend, daarom is er geen herstelopgave voor de recente afname van toepassing. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A034 Lepelaar

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de lepelaar o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren met een negatieve tendens. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A037 Kleine zwaan

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de kleine zwaan o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplek. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Hoogste aantallen zijn aanwezig in november en in maart, maar met sterke jaar op jaar fluctuaties. Sinds midden jaren negentig is het aantal foeragerende vogels afgenomen,

mogelijk in relatie tot toegenomen aantallen knobbelzwanen in de zomer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A039 Toendrarietgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting: Het gebied heeft voor de toendrarietgans o.a. een functie als slaappleats. De gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A041 Kolgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 740 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleatsfunctie is waarschijnlijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Het aantalsverloop vertoont een positieve tendens, echter niet significant door het voorkomen van zeer grote fluctuaties. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A043 Grauwe gans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 630 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de grauwe gans o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Aantallen zijn sinds 1980 sterk toegenomen, meer recent enigszins afvlakkend en sterk fluctuerend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A050 Smient

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de smient o.a. een functie als slaappleats. De soort is een overwinteraar van september-april. De populatie is plotseling sterk toegenomen in 1991 en is sindsdien stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A051 Krakeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de krakeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met sinds 1999 relatief grote aantallen in augustus/september. Verder is er sprake van een doorgaande populatietoename, zoals ook in andere gebieden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A052 Wintertaling

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 470 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de wintertaling o.a. een functie als foerageergebied. In de jaren negentig is de populatie toegenomen. Fluctuaties wijken af van het landelijk beeld maar komen overeen met die van het Ketelmeer & Vossemeer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A054 Pijlstaart

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de pijlstaart o.a. een functie als foerageergebied. De pijlstaart is een doortrekker, met een najaarspiek rond november en een voorjaarspiek in februari/maart. In de jaren negentig is de populatie toegenomen, weliswaar met sterke fluctuaties. Recent is er mogelijk sprake van enige afname. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A056 Slobeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de slobeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met een piek in september en lage aantallen in december-februari. Begin jaren negentig was er sprake van relatief hoge populatieaantallen, daarna is enige afname opgetreden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A059 Tafeleend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 240 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen tafeleenden waren in 1993-97 van internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral overwinteraar van september-maart, met een piek recent verschoven van december naar oktober als gevolg van een toename van het aantal, waarschijnlijk in verband met herstel van de populatie driehoeksmosselen in de regio. Sinds midden jaren negentig is de populatie weer afgenomen, zonder aanwijsbare verslechtering van het leefgebied. Deze afname ging gepaard met een forse toename in de Veluwerandmeren, waar door ecologisch herstel de voedselbeschikbaarheid sterk toenam. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A061 Kuifeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de kuifeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is overwinteraar van september-april, met midden jaren negentig tijdelijk grote concentraties in september/oktober, waardoor de populatie de eerste helft van de jaren negentig sterk is toegenomen. Vervolgens treedt jaarlijks een toename op in januari-maart. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A125 Meerkoet

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.800 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. De hoogste aantallen zijn aanwezig in de periode september-november. In de eerste helft van de jaren negentig is de populatie fors toegenomen, daarna stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A156 Grutto

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting: Het gebied heeft voor de grutto o.a. een functie als slaapplek. De gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A197 Zwarte stern

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: De Zwarte stern is een zomergast, meest aanwezig in mei-augustus. Begin jaren negentig was er sprake van relatief hoge aantallen, daarna is een afname opgetreden. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

